

ŠAHOVNICA 1972

Za kaj smo se zavzemali?

Pripravili smo vam križanko nekaterih dogodkov in procesov, o katerih smo poročali v Naši komuni med iztekajočim se letom. Saj navada, da se ozremo nazaj, preden se odpravimo naprej. Ko nas čakajo nove in neznane naloge, se tako spominjamo, da ni bilo nikoli lahko, a smo zmogli! Če že ne z optimizmom, nas ta misel pred vstopom v novo leto navdaja vsaj z realnim samozaupanjem.

Komentar k slikam (od zgoraj navzdol in z leve na desno): JANUAR: Zimsko veselje (če je kaj snega). V občinskem merilu vsako zimo prirejamo smučarske tečaje za šolarje, pa tudi sicer je na beli šport pri nas zelo popularen, kraji v naši občini pa so zanj na splošno primerni. — FEBRUAR: Med amatersko kulturo gre dramatičnim skupinam v naši občini prvo mesto po tradiciji, množičnosti in uspehih. Razen teh res uspešno delujejo tudi pevske skupine in zbori ter ljudske knjižnice, razvijajo pa se tudi druge oblike množične kulture. — MAREC: Priprave na občinski praznik 72 na našem območju so se začele z udarniško akcijo, v kateri je solidarnostna akcija različnih družbenih dejavnikov omogočila, da je v tej partizanski vasi zagorela močnejša luč. — APRIL: Praznovanje na našem občinski praznik za obletnico ustanovitve OF in nepopredno pred praznikom dela. — MAJ: Osrednja pozornost velja našemu delovnemu človeku in njegovi udeležbi v samoupravnem

procesu. — JUNIJ: Naša občina je med petimi ljubljanskimi najbolj kmetijska, čeprav s stanjem na tem področju ne moremo še biti zadovoljni, v zadnjem času vendarle beležimo pozitivne spremembe. — JULIJ: Poletni čas je čas dopustov — pa ne za vse! Naši šolarji imajo svojo počitniško bazo v Pacugu na slovenski obali. — AVUGUST: Ta mesec smo se napotili na Rakitno, na priljubljeno turistično rekreacijsko točko v naši občini. — SEPTEMBER: In spet se je začel pouk. Za izboljšanje razmer v osnovnem šolstvu so namenili petletni 1 % prispevek od naših dohodkov. — OKTOBER: Samoprispevek bo odpravil najhujše vrzeli tudi v otroškem varstvu. Ker pa potrebe hitreje naraščajo, kot jih zmoremo dohitevati, bo na področju varstva, vzgoje in izobrazbe otrok storiti še mnogo! — NOVEMBER: Od jeseni do spomladi se stopnjuje tudi družbena in družbenopolitična dejavnost naših občanov. Občinska konferenca SZDL deluje kot baza in koordinator teh prizadevanj. — DECEMBER: To bi morali storiti že pred 27 leti, so mnogi kritizirali decembrski referendum o enakem zdravstvenem varstvu delavca v tovarni in na polju. Z veliko večino pozitivnih glasov smo to pomankljivost iz preteklosti vendarle odpravili. — In dalje? O tem bomo prebirali ob letu. Ta čas pa še enkrat: Srečno! Tako vam želita tudi fotoreporter France Modic in urednik Sandi Sitar, ki sta pripravila to šahovnico.

Želijo vsem občanom in njihovim svojim ter prijateljem

občinske družbeno politične organizacije:
SZDL z Našo komuno, RK, ZM, ZZB, ZRVS,
ZKPO, ZTK, ZPM in RK ter SKUPŠČINA
OBČINE Ljubljana Vič-Rudnik!

NOVOLETNA POSLANICA

Za novo leto 1973 bi rad svojim soobčanom sporočil nekaj misli ali želja, in to želja ne samo zase, temveč zanje in še za koga drugega. Predvsem želim svojim soobčanom kakor tudi vsemu svetu miru. Želim, da bi bil mir končno le ustanovljen na tem planetu. Želim, da bi bil ustanovljen resnično častno, toda ne častno v smislu ameriškega pojmovanja časti, temveč v smislu človekovega dostojanstva in v smislu tistih idej, ki jih je človeštvo koncipiralo v svojih najbolj humanističnih časih. Zdi se mi, da če izražam željo po miru, da ne morem in ne smem obiti dogodkov na Daljnem vzhodu, v Indokini in da moram vam in sebi želeči, da bi se resnično ta zemlja končno umirila in da bi resnično končno začeli odločati o svoji usodi sami. Nedavno sem podpisal dopis ali apel na svetovno javnost, ki govori o eventualnem možnem zločinskem uničevanju političnih pripornikov v Južnem Vietnamu. Želel bi, da se ves slovenski narod in vsa Jugoslavija priključi temu apelu in da z vso moralno močjo, s katero razpolaga, vpliva na usodo teh nesrečnikov, ki jih čaka po mojem mnenju zelo grozovito in strašno novo leto. Mi bi svoje novo leto lahko s čistejšo in mirnejšo vestjo praznovali samo, če se nam v tem smislu posreči to, kar ta naš apel nekaterih kulturnih in javnih delavcev Jugoslavije priporoča svetu.

V drugi vrsti pa želim svojim soobčanom nekaj, kar se jim bo zdelo morda nekoliko neumestno, a vendar moram o tem spregovoriti. Gre za to, da bi bilo potrebno našo družbo, ki jo danes imenujemo z že skoraj zaničljivim in upravičeno zaničljivim imenom potrošniško družbo, da bi to družbo mi v prihodnjem letu transformirali, preoblikovali ali vsaj začeli preoblikovati v nekaj višjega, v nekaj popolnejšega, v nekaj, kar bi bilo bolj v skladu s človeškim dostojanstvom in s človeško resnico. Potrošniška družba, kakor jo imenujemo, je družba, ki jo vodi in uravnava mentaliteta, kakršna je pljusnila čez Atlantski ocean v Evropo iz Amerike. To je družba, ki se zadovoljuje s pridobivanjem in s trošenjem in ki ne pozna večjih in višjih pojmov kot so visok življenjski standard, luksuz in podobne stvari, za katerimi se ves svet danes tako rekoč popolnoma slepo žene. Mislim, da nam ni treba iti po tej poti. Mislim, da bi bilo treba naše življenje uravnati in voditi tako, da bi se ljudje začeli zavedati višjih potreb in višjega smisla našega življenja in da bi temu višjemu smislu posvetili svoje sile ali vsaj večji del svojih prizadevanj. Biti človek, mislim, je prva dolžnost in prva resnična potreba slehernega človeka, če se tega zaveda ali ne. Nedvomno je, da lahko z razsvetljevanjem in prebujanjem ljudi dosežemo to, da se bo naša potrošniška družba vendarle zavedla višjih smislov življenja in da se bo lahko posvetila tistemu, čemur je v bistvu posvečena vsa naša socialistična domovina, in sicer višjemu, bolj smotrnemu in bolj urejenemu življenju na tem zemeljskem planetu.

To je druga moja ravno tako intenzivna in ravno tako boleča želja, katero izrekam ob tej priložnosti.

Dr. JOSIP VIDMAR, predsednik SAZU,
častni občan naše občine in častni predsednik izdajateljskega sveta Naše komune

Občinska konferenca SZDL in uredništvo Naše komune čestitata ob novem letu vsem občanom in še posebej borcem, družbenopolitičnim delavcem, aktivistom, sodelavcem in tovarišem iz sosednjih občin, mesta Ljubljane in republike SRS in želita uspešno delo in osebno srečo!

VILI BELIČ, preds. obč. konf. SZDL
BINE LENARŠIČ, sekretar obč. konf. SZDL
SANDI SITAR, odg. urednik Naše komune

	ki turistični dejavnosti - Za varstvo okolja - Za doslednejše upoštevanje predlogov s proračunskih zborov volivcev - Za pomembnejšo vlogo občinskih svetov - Za priznanje uspešni dramski dejavnosti v naši občini - Za doslednejše upoštevanje opozoril UJV in za ostreje ukrepanje v primerih očitnih nepravilnosti - Za dialog med mladimi in starejšimi		- Za politično izobraževanje mladinskih aktivistov - Zagotoviti enotno ureditev otroškega varstva - Za izgradnjo doma za starejše občane - Za nove oblike in vsebino kulturnega amaterizma - Za neposredno povezavo občinske zveze za telesno kulturo z osnovnimi organizacijami - Za razširjenje najboljših oblik dela v telesni vzgoji - Napadalec na miličnike čim ostreje kaznovati
JANUAR - Zavzemanje za dosleden družbeni nadzor nad sredstvi, zbranimi iz samoprispevka za gradnjo šol in otroških vrtcev - Večjo pozornost odpravi nepravilnosti - Zaostri pisanje Naše komune - V kmetijstvu večjo pozornost kooperaciji - Več sredstev za množičnost v telesni vzgoji - Kritika vodstvu televizije ob novoletnem polomu		JULIJ, AVUGUST - Za večjo zavzetost ob uveljavljanju ustavnih dopolnil - Za dosledno uresničevanje programov za izgradnjo osnovnih šol in vrtcev iz samoprispevka - Za regulacijo črnih gradenj - Za obnovo živilišijskih razstav v naši občini - Za boljše gospodarjenje z gozdovi - Za poživitev dela mladinskih aktivov v delovnih organizacijah	
	MAJ - Za nadomestitev dolgovanih diskusij z akcijo in delom - Za boljše kmetijsko gospodarjenje na ljubljanskem Barju - Za hitrejšo zazidavo Murgel s cenejšimi stanovanji - Za priznanje kvalitetnemu delu mladih pevcev in njihovih pedagogov - Za resnično množičnost v kulturi - Za kvalitetnejši dvig varstva otrok		NOVEMBER - Za uspeh referendum o izenačitvi delavskega in kmečkega zdravstvenega zavarovanja - Za solidnejšo in hitrejšo dostavo Naše komune - SZDL kot baza družbeno političnega dela - Skrb za mladino je skrb nas vseh - Sindikate v občini - Za večjo urbanistično urejenost Ljubljane - Dejavnost krajevnih skupnosti naj se ne izčrpa že ob komunalni dejavnosti.
FEBRUAR - Za vsebinsko bogatejšo javno razpravo ob sprejemanju letnih proračunov - Za zaščito Tivolija - Za odpravo socialne diferenciacije - Za večjo skrb in pomoč ostarelim občanom - Kritika kandidacijskega postopka za evidentiranje možnih kandidatov za člane predsedstva SRS in za predsednika izvršnega sveta skupščine SRS		skih aktivov v delovnih organizacijah - Za večjo vlogo in odgovornost krajevnih skupnosti - Za več reda v komunalni ureditvi naše občine - Za skladen porast standarda upokojencev - Za organiziranost strežniške službe za bolne in ostarele - Za večjo pozornost družinski vzgoji - Za razvoj kulturnega turizma v Velikih Laščah - Za odpravo prometnih črnih točk	
	JUNIJ - Za boljše informiranost v Ljubljani - Za okrepitev vrst zveze komunistov - Za večjo podporo kmetijstvu - Za odprtost našega podeželja mladim - Za izgraditev doma družbenih organizacij v Robu - Za ohranitev naravnega okolja - Za dvig kvalitetnega športa med mladimi		DECEMBER - Za večjo usklajenost družbeno-političnega dela - Za nadaljevanje izenačevanja položaja kmeta in delavca - Za uspešnejše delovanje občinskih služb in za razvoj samoupravnih odnosov na tem področju - Za nadaljnjo kvalitetno rast Naše komune - Nova prizadevanja na področju telesne kulture - Za turistično rekreativni razvoj Ljubljane
MAREC, APRIL - Za dostojno proslavitev praznika OF, občinskega praznika in praznika dela - Podpora akciji „Bela Ljubljana“ - Za boljše delo mladinskih aktivov - Za boljši stik naših novinarjev z vodstvi krajevnih skupnosti - Za večjo pozornost preumernim kmetijam - Za uspešnejše delo kmetijske pospeševalne službe - Za realen pristop k kmeč-		SEPTEMBER, OKTOBER - Za dosledno uresničitev pisma predsednika ZKJ in izvršnega biroja predsedstva ZKJ - Za večjo prisotnost komunistov na vseh ravneh in v vseh sredinah - Za enotno delovanje prosvetnih delavcev — komunistov - Za uresničitev koncepta splošnega ljudskega odpora v občini in krajevnih skupnostih	

Ni težko uganiti, kako je glasoval na referendumu o izenačitvi zdravstvenega varstva delavca in kmeta občan z naše slike.

Referendum uspel

Javna zahvala gre vsem občanom, ki so k temu pripomogli s sodelovanjem v pripravah in izvedbi

Naš časopis, ki izhaja mesečno, ne more zapisati več kot novost: referendum o zdravstveni skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev in kmetov je več kot uspel. Lahko pa se tega uspeha še enkrat spomnimo in se ob njem tudi nekoliko zamislimo.

Nekaj podatkov za primerjavo.

V skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev v 18 občinah ljubljanske regije je bilo na spisku okroglo 290.000 glasovalcev, glasovalo je 86,9 %, od tega za 89,9 % (77,3 od 100 %).

V isti skupnosti se je v 5 ljubljanskih občinah od 191.000 vpisanih udeležilo referenduma 83,1 %, 89,0 % jih je glasovalo za (73,9 %).

V naši občini pa veljajo v tej skupnosti naslednje številke: 25.000 vpisanih, 84 % udeležencev, 89,8 % za (75,4 %). Po teh udeležbi smo med 5 ljubljanskih občinami na drugem mestu, takoj za Centrom.

V skupnosti zdravstvenega zavarovanja kmetov je v 18 občinah od 11.000 vpisanih glasovalo za 94,9 % (82 od 100 %).

V 5 ljubljanskih občinah je bilo vpisanih 2800 kmetov, glasovalo jih je 92,1 %, od tega 97,2 % za (89,5 %).

Skoraj dve tretjini vseh vpisanih kmetov iz 5 ljubljanskih občin je bilo iz naše občine: 1680. Na glasbiča jih je prišlo 91,5 %, za pa je glasovalo 96,9 % (88,6 %). V tej skupini smo v Ljubljani zaostali za Centrom (toda ta je imel le 4 kmete, ki so vsi prišli in glasovali za) in Šiško (kjer je 4 x manj kmetov kot v naši občini). Tako smo lahko z rezultatom v tej skupini prav zadovoljni, kar – v celoti vzeto – velja tudi za prvo skupino.

Ob teh uspehih toliko vidne izstopajo nekatere izjeme. Delovna organizacija, ki je „dosegla“ najslabši rezultat, je obrat Hoje Polhov Gradec, kjer je 19,6 % glasovalo proti. Drugi najmočnejši proti so zabeležili v Iliriji (16,2 %), pa tudi zavod za avtomatizacijo ni dosegel dosti boljšega rezultata (10,5 % proti). Da pa ne bi imenovali le ene skrajnosti, naj imenujemo tudi najboljše. V obratu KGP Kočevje v Velikih Laščah so dosegli 100 % udeležbo in 97,8 % za, kar je izreden uspeh, če upoštevamo, da so tam glasovali zavarovalci iz 14 delovnih organizacij ter zasebni obrtniki in gostinci. Med zavodi in inštituti je bila najboljša TSS. Med osnovnimi šolami sta se odlično izkazali Velike Lašče in Brezovica, obe 100 % udeležba in 100 % za.

Krajne skupnosti so se najbolj odrezale v dolenskem predelu z Robom na čelu (kjer so dosegli že na referendumu za samoprispevek zelo lepe rezultate). Med upokojenci, med katerimi je bila očitna nezadostna informiranost, izstopa visok procent proti v Notranjih gorah – 19,6 %. Pohvaliti pa velja KS „Milan Česnik“, ki je bila nosilec referenduma za ves mestni predel s Kozarjami, Rožno dolino, Vičem, KS „Malči Belič“, Brdom in Vrhovci.

6. decembra je občinska konferenca SZDL analizirala rezultate referenduma in jih je – z nekaterimi pridržki, zlasti za delovne organizacije ocenila kot zelo dobre. Diskutanti so opozorili, da iz glasovanjem združenjem obeh skupnosti zdravstvenega zavarovanja še nemoremo govoriti o izenačitvi pravic delavskega in kmečkega zavarovanja in da si bo treba za to še naprej prizadevati. Opozorili so tudi na očitno napako občinske davčne službe, ki je „poskrbela“ za razpoloženje na terenu na neprimeren način: prav v dneh pred referendumom je razposlala položnice za prispevek za starostno zavarovanje kmetov, kar je marsikje povzročilo zmedo. Naposled so udeleženci konference sprejeli naslednje sklepe: javna zahvala vsem aktivistom preko naše komune, prizadevanja za pospešitev izdelave programa zdravstvenega varstva, podpora predlogu za uvedbo učinkovite zdravstvene kontrole, številke, veljavne ob referendumu, naj se obdrže vsaj eno leto, zdravstvene knjižnice naj bodo za vse zavarovance enake.

SaS

Skupščinska seja o akcijskem programu

Osrednja točka zadnje skupščinske seje v letu 1972 je obravnavala akcijski program naše skupščine. Kot smo že zadnjič napisali, je pri pripravi tega programa sodelovala skupina odbornikov. Izhodišče programa pa je bilo Titovo pismo in razprava o njem. Naloge iz pisma morajo biti prav s tem akcijskim programom usmerjene v najbolj aktualne in kritične točke življenja in delovanja v občini.

Akcijski program obsega 23 nalog, s katerimi naj bi učinkoviteje urejali probleme na področjih gospodarstva, urbanizma, komunale in stanovanjske izgradnje. Davčna politika in zakonodaja morata biti učinkovitejši, da bosta lahko onemogočali ustvarjanje neupravičenih socialnih razlik. Naloge iz akcijskega programa pa so usmerjene tudi v izgradnjo šol in vzgojno varstvenih zavodov. Ob vsem tem bo za dosledno izpolnjevanje zadanih nalog potrebno okrepiti učinkovitost samoupravnega delovanja skupščinskih organov in krajevnih skupnosti.

Občinski odborniki so obravnavali še vrsto predlogov s stanovanjskega področja, predlog o spremembi odloka o proračunu občine za leto 1972 in pa predlog o uvedbi prisilne uprave v podjetju Kamnar. To podjetje je že dalj časa zaradi nevestnosti in neodgovornosti uslužbencev nelikvidno, hkrati pa njegovo poslovanje predstavlja primer neurejenega in nezakonitega gospodarskega obnašanja.

J. D.

Samoprispevek 72 – 73

Za letošnje leto je bila na Viču predvidena izgradnja vrta na Skofljici, prizidek šole na Brezovici ter začetek gradnje šole na Dobrovi. Vrt na Skofljici so začeli graditi sicer z zamudo, kar bo brez dvoma vplivalo na to, da bo prve cibicane sprejel šole v začetku naslednjega leta. Zgradba je sicer pokrita, tako da že izvršujejo notranja dela, zato lahko upamo, da bodo tudi dokončna dela tekla hitreje. Prizidek osnovne šole na Brezovici pa bodo verjetno začeli graditi v kratkem, saj je sedaj dokončno urejena vsa potrebna dokumentacija. Največji zaostanek pa beležijo pri gradnji nove šole na Dobrovi, saj je poleg začetnih težav močno premaknila rok izgradnje tudi sprememba lokacije. Tako je sedaj težko reči, kdaj se bodo gradbena dela sploh začela.

Kaj pa petletni program predvideva za območje naše občine v naslednjem letu? Poleg nadaljevanja del na že omenjenih objektih je predvidena izgradnja dveh vzgojno-varstvenih zavodov; in sicer na Viču in v Bonifaciji. Kot je znano, že pripravljajo potrebno dokumentacijo za zemljišča, predvidena za lokacijo vrtcev.

J. D.

OBČINSKE DRUŽBENO POLITIČNE ORGANIZACIJE 72/73

SZDL

Pogled nazaj na iztekajoče se leto je spričo obilice tekočih nalog in tistih, ki jih prinaša leto 1973, lahko le bežen. Za družbeno politično delo so navadno značilna nihanja, obdobjem akcije sledijo mirnejša obdobja obračunov in priprav. Leto 1972 pa za SZDL v naši občini ni imelo teh značilnosti, marveč je bila razgibana dejavnost skoraj nepretrgana. Mnogih zahtevnih nalog, ki jih je navadno treba opraviti v zelo kratkem času, pa ne bi obvladali, ko bi ne sodelovali z nami in na terenu naši poštovni aktivisti. Njim gre v največji meri zahvala za uspešno opravljeno delo v letošnjem letu.

Ze površno listanje po osmem letniku Naše komune, glasila občinske konference SZDL, zgovorno ilustrira gornje navedbe. Skoraj ni pomembnejšega področja družbenega in političnega dela, ki bi v letu 1972 ne bilo prisotno. Najprej je tu razvijanje najširše baze za medsebojna dogovarjanja in usklajevanje interesov, za povezovanje različnih oblik in vsebin družbeno-političnega dela v kar najoptimalnejši smeri. Obenem velja to za sodelovanje s skupščino občine z njenimi samoupravnimi organi. Mnoga predvidevanja in določila, ki bi prav lahko ostala le mrtva črka na papirju, so se realizirala med delom.

V letu 1971 izglasovani samoprispevek za gradnjo vzgojno-varstvenih zavodov in osnovnih šol je obvezoval našo organizacijo tudi v letošnjem letu, predvsem za dosledno družbeno nadziranje izkoriščanja sredstev ter s tem v zvezi za čim boljše obveščenost organov o dogajanjih na tem področju. Ob javnem postopku sprejemanja proračuna za tekoče leto si je SZDL prizadevala za čim kvalitetnejšo razpravo in za čim doslednejše upoštevanje pripomb občanov. Prav na tem področju je bila večkrat izražena ocena, da smo storili še premalo in tako je to v prihodnjem letu ena izmed naših osrednjih nalog.

Pozornost, ki ni popustila skozi vse leto, je veljala socialnemu razlikovanju in prizadevanjem za odpravo kričečih razlik. Na tem področju pa z občinskega nivoja ni mogoče doseči pravih rezultatov brez koordinirane akcije mnogih dejavnikov, tako da si bo treba v tej smeri krepko prizadevati tudi v letu 1973. Posebna pozornost je bila vseskozi posvečena kmetijstvu v naši občini in družbenemu položaju in ovrednotenju kmeta. Prizadevanja te vrste je ob koncu leta kronal uspešno izglasovani referendum o spojitvi zdravstvenega zavarovanja delavca in kmeta. Nadaljnje prizadevanje bo veljalo zlasti uresničevanju črke v življenju ter prizadevanju za izpolnitev starostnega zavarovanja kmetov.

Za prijetne spremembe med delovnim letom so poskrbeli nekateri prazniki, ob katerih je SZDL večkrat prevzela skrb za njihovo proslavo in vsebinsko poglobitev. Takšni prazniki so bili obletnica OF, občinski praznik na Golem z udarniško akcijo za uvod, praznik dela, 80. rojstni dan predsednika Tita, zbor slovenskih pionirjev na Kureščku, praznik republike, krajevni prazniki, prazniki po delovnih organizacijah in še nekateri.

Težko bi se odločili, s katero drugo občinsko družbeno politično organizacijo je bilo sodelovanje v letu 1972 tesnejše. Med prvimi bi bilo treba prav gotovo imenovati občinsko mladinsko organizacijo in zvezo rezervnih vojaških starešin ter partijsko organizacijo. Krivico pa bi storili ostalim, ko bi skoraj v isti sapi ne imenovali tudi drugih. Sodelovanje z občinsko upravo in njenimi organi je bilo včasih tudi deloma antagonistično, drugačna pa bila izhodišča in metode dela, končna naravnost in cilj pa sta bila skupna: čim boljše organizirati možnosti uveljavljanja pravic in dolžnosti vseh občanov na tem ključnem nivoju.

Kljub našemu kratkemu zapisu bi ne smeli zaključiti tega pregleda, ne da bi omenili skrb, ki je bila vseskozi prisotna ne le za občane, vključene neposredno v proizvodni proces, ampak tudi za mladino in za najstarejše občane.

Prizadevanja in delovanje SZDL so dobila svoje potrdilo in trdno točko za delo v prihodnje s Titovim pismom, ki dobiva na prehodu 72/73 svoj konkretni izraz v akcijskem programu za prihodnje leto. O tem bo spregovorila svojo odločilno besedo občinska konferenca SZDL v začetku 1973. Sredi decembra pa je bilo kot priprava na to konferenco posvetovanje predsednikov krajevnih organizacij SZDL, članov občinske konference iz delovno interesnih področij, članov republiške konference, delegatov iz delovnih organizacij in krajevnih skupnosti ter predstavnikov družbenopolitičnih organizacij in skupščine občine. Neposredni namen tega posvetovanja je bila podpora delegatom pred odhodom na sejo republiške konference SZDL, ki bo spregovorila predvsem o realizaciji ustavnih dopolnil. Ob tej priliki je bilo izrečeno mnogo kritičnih pripomb, ki bodo plodno izhodišče za delo v prihodnje. Eno izmed takšnih vodil je mogoče izjaviti iz ugotovitve, da smo kot člani SZDL še premalo delovali za spremembo osnovnih delovnih odnosov. Odtujevanje rezultatov dela je še prisotno, samoupravni položaj delavca še ni zadovoljiv. Uveljavljanje ustavnih sprememb bo prinašalo spremembe tudi na ta področja vzporedno z razvijanjem delegatskega sistema. Še naprej si bo treba prizadevati za uveljavljanje krajevnih skupnosti kot temeljnega teritorialnega samoupravnega združevanja. Poskrbeti bo treba predvsem za materialne osnove za delo krajevnih skupnosti. Stanovanjska problematika občanov in druga vprašanja družbenega standarda prav tako kličejo po nujnih spremembah. V delovnih kolektivih je v teku proces formiranja TOZD in tu velja prizadevanje SZDL za ojačitev v zadnjem času vse preveč odsotne sindikalne organizacije in za njeno organiziranje na občinskem nivoju. Vzporedno z uvajanjem novih odnosov na drugih področjih gospodarstva velja to tudi za kmetijstvo, ki je še pomembno zastopano v naši občini.

Prva skrb občinske organizacije SZDL pa bo slej ko prej veljala družbenopolitični aktivizaciji občanov. Naša komuna se vključuje v vso to aktivnost in si prizadeva, da bi postala še boljši instrument družbenega obveščanja in dogovarjanja.

ZK

S koncem leta 72 se izteka poldruge leto obnovljenega delovanja občinske organizacije ZK. Zato je bil to predvsem čas, ko je bilo eno osrednjih vprašanj vprašanje notranje organiziranosti, obenem pa je bil to tudi čas pomembnih političnih akcij: za samoprispevek za izgradnjo vrtcev in šol, naloge v zvezi z ustavnimi spremembami in predvsem aktualne politične akcije, zlasti potem, ko jih je poživilo in usmerilo Titovo pismo.

Ob prizadevanjih za boljše organiziranost in za večjo akcijsko učinkovitost so bila vseskozi v ospredju tudi vsebinska vprašanja, ki bi jih na grobo lahko opredelili kot dileme okoli nadaljnje socializacije naše samoupravne družbe in s tem v zvezi precizacije vloge politične organizacije, ki stoji v ospredju teh prizadevanj.

60 osnovnih organizacij ZK v naši občini združuje okoli 1700 članov. Delo osnovnih organizacij je precej raznoliko, odvisno od sestava in drugih specifičnosti. Preseneča dejstvo, da v nekaterih organizacijah, od katerih bi spričo sestava človek pričakoval dobro delovanje, temu ni tako; kaže, da sestav teh organizacij torej le ni tako ugoden in da bo prav tem vprašanjem treba v prihodnje posvetiti kar največjo pozornost. Druge osnovne organizacije ZK pa delujejo zelo dobro, zlasti tam, kjer že okoliščine pogojujejo solidarnost članstva – ne le v organizacijah po delovnih kolektivih, marveč tudi v nekaterih krajevnih organizacijah. Problematika, ki je pri njih v ospredju, je v glavnem dveh vrst: aktivno poseganje v problematiko ožjega kraja in delovne sredine, obenem pa kritično spremljanje širših političnih gibanj in iz tega izvajanje konkretnih naporov za praktično delo. Razveseljivo je dejstvo, da se vse manj govori, kaj bi bilo treba narediti in kdo bi moral kaj narediti, marveč se preprosto naredi. V tem je realizacija naše parole „od besed k dejanjem“, temu bo veljalo tudi prihodnje prizadevanje, vendar so nekateri uspehi že vidni.

Osnovno izhodišče pri delu je upoštevanje dejstva, da smo socialistična družba in da zato ne moremo kopirati neke druge prakse, ki po socialni razvitosti morda celo zaostaja za našo. Treba je iskati lastne poti in pri tem delamo tudi napake. Gre nam pa za to, da vsi organizmi naše družbe delajo dobro in da bi napak čim manj. Tu pa mora partija odigrati odločilno vlogo.

V ideološkem pogledu se kot dve osnovni postavki pojavljata predvsem kadri in informiranost. Kadrovska problematika je ključna z vseh gledišč: članstvo ZK, njegova struktura in pomlajevanje, vpliv komunistov na kadrovanje zlasti vodstvenih položajev, izobraževanje. Tu je pred ZK vrsta konkretnih delovnih nalog in med njimi kot osrednja usklajevanje teorije in prakse. To pa zadeva že vprašanje informiranosti, brez katere si ne moremo misliti uspešnega dograjevanja samoupravnega sistema. Iz vrst naših komunistov prihaja pogosto do ostre kritike našega načina in konkretnih pojavov oblik ter vsebine obveščanja. Na tem področju je dosti lažje postavljati stvari na splošno, to je pri nas sorazmerno v redu, odpovedujemo pa v konkretnih primerih, kadar se ni mogoče posluževati splošnih metod in šablon, ampak je treba živo in odgovorno reagirati v aktualnih situacijah. „Toda tudi to je naposled le posplošena ugotovitev“, je dejal sekretar občinskega komiteja ZK Janez Cemažar. „Za to splošnostjo, ki se bolj ali manj razhaja od konkretnosti ali se ji izogiblj, bolehamo vsi, toda prav tu se najbolj odraža družbena vloga partije.“

Delo organizacije ZK v naši občini je programirano, v zadnjem času pa so programi še dopolnjeni in zaostreni z ugotovitvami in sklepi, sprejetimi na 5. seji konference. Na prvem mestu je predviden kritični pregled dosedanjega dela, stanja in aktualnih nalog. Posebna pozornost bo v prihodnje veljala

učinkovitosti delavske kontrole nad uveljavljanjem samoupravnih pravic v delovnih organizacijah, nad poslovno politiko in razvojnimi programi delitvijo dohodkov, kontrolo skladov in delovanjem sistema obveščanja, javi socialne diferenciacije, kontrolo politične aktivnosti komunistov in nečlanov ZK zlasti na vodstvenih položajih ter pomlajevanje ZK in ustrezno izgraditev njene strukture obenem s političnim izobraževanjem, vse to v postavke, ki prav tako vidno izstopajo v delovnem programu in bodo najmočnejše vplivale na delo komunistov v prihodnjem letu.

ZZB

Zveza združenj borcev v naši občini je ob koncu 72 in v začetku znamenju rednih letnih občinskih zborov združenj borcev in vojaških invalidov (47 organizacij s 4860 člani). Ze opravljeni zbori kažejo, da najtežja materialna problematika članstva sicer rešena, da pa z ozirom neurejen perspektivni razvoj kmetijstva v naši občini še vedno nastajajo socialni in zdravstveni problemi.

Borci v naši občini v programih dela za leto 1973 ne mislijo o reševanju svoje specifične problematike, želijo pa odločneje poseči v stanja v naši celotni družbi. Borci so že doslej vztrajno opozarjali na napake naših družbenih praks in so zahtevali ustreznih rešitev, Titovo pismo pa jih je te prizadevanja še utrdilo in aktiviralo.

Borci se zavedajo, da je le enotnost politične akcije zagotovilo za materialni uspeh. Dobro poznajo območje in področje svojega dela in se s izkušnjami vključujejo v ostale družbenopolitične organizacije. V svetlih jevnih skupnosti, štabih civilne zaščite, odborih splošnega ljudskega opazila so borci sploh v večini. Prav aktivnosti borcev tudi izven njihove organizacije (v tej je aktivnih 85 % borcev) velja poudarek, pri čemer se bodo vnaprej zavzemali za izpolnitev še doslej deklariranih načel: za aktivno mesto besed, za tradicijo NOB kot osnovo družbenemu razvoju; za ohranjanje najvrednejših pridobitev te borbe in s tem v zvezi za idejno stopnjo pouka.

„Smo pa upravičeno zaskrbljeni spričo staranja in odmiranja našega človeštva. Zato se vse močnejše povezujemo z mladino (prenašanje tradicije, naše spomenikov, itd.) in ZRVS kot najbližjo in najbolj sorodno organizacijo, na katero prehaja velik del nalog borčevske organizacije. Glavna skrb pa tudi poslej veljala ekonomski in politični konsolidaciji narodov Jugoslavije ob koncu tega zapisa poudaril predsednik ZZB naše občine Stane V. vec.

ZRVS

Rezervni vojaški starešine so svoj delovni program za leto 1972 v celoti izvedli in to zelo uspešno. Poleg rednega so izpolnjevali še poseben program, sodelovali pa so tudi pri širši družbenopolitični aktivnosti.

Ena največjih nalog ZRVS v letu 1972 je bila izvedba orientacijsko taktičnih pohodov po krajevnih organizacijah, občinska akcija te vrste in sodelovanje na republiški. Pohodi so v glavnem zelo uspešno potekali, udeležba nad 80 %, doseženi uspehi pa so v poprečju prav dobri. Se posebej membro pa je dejstvo, da je večina članov tak način dela navdušeno sprejela. V letu 1973 bodo orientacijsko taktični pohodi šteli kot izpit, na način bodo rezervni starešine zamenjali doslej pretežno teoretično za praktičnim. Pravkar pa so v teku redni letni izpiti, ki tokrat potekajo po klasičnem načinu.

Naši rezervni vojaški starešine so tudi dobri strelci. Večkrat so se uspešno srečali na streliščih in nameravajo s to prakso nadaljevati tudi v letu 1973. Na nedavnem odprtem armijskem prvenstvu v počastitev dneva JLA so dosegli predstavniki ZRVS naše občine izredne uspehe. Tekmovali so s ekipami in skupaj z 18 strelci. Z brzostrelko so zavzeli med 72 ekipami in tretje mesto, med posamezniki pa je prav tako z brzostrelko dosegel mesto Marko Zdešar s 175 od 200 možnih točk. Tudi drugo mesto je padlo članu ZRVS Vič-Rudnik Dušanu Kalanu. Dosegli so še četrto mesto v vseh treh orožjih, za množičnost pa so prejeli še posebno medaljo.

Da bi zagotovili dober strelski prirastek, si prizadevajo ustanavljati nirske strelske družine po šolah. Tako sta krajevni organizaciji RVS „Belič“ in „Milan Česnik“ v povezavi z osnovno šolo Vič ustanovili strelsko družino, ki nosi naziv po bratih Gregorič (3 bratje – partizani, vsi po NOB).

Poleg strokovnega dela ZRVS ne zanemarija družbeno-političnega. Rezervni vojaški starešine vključujejo predvsem v akcije SZDL in ZK, lastne akcije in prireditve pa prav tako izvajajo v tem smislu. Politični program predvideva vključitev vseh rezervnih vojaških starešin, ki so dobri te organizacije, pa še niso člani ZK, da se jih predlaga za sprejem.

ZMS

Pri ocenjevanju našega dela se moramo najprej povrniti v čas ustanovitve občinske konference pred letom dni in pogledati tedanjo situacijo organiziranosti mladine in njene aktivnosti na terenu. Ta je bila izredno slaba, obstajali le štirje aktivisti, katerih dejavnost pa je bila le občasna. Ob podatkih nam je bila zadana že prva naloga; postaviti obstoječe aktivnosti, vzporedno s tem pa ustanavljati nove. Uspeh, 15 aktivov na leto smo dosegli z obiski in dogovarjanji v posameznih KS ter s posameznimi mladinci, ki so kasneje prevzeli pobudo za ustanovitev aktivov. V nekaterih smo dosegli tako stopnjo organiziranosti, da gredo vodstva na lastno pobudo v sodelovanje s KS in ostalimi DPO in imajo v njih tudi predstavnike iz vsake vrste. Na ta način mladinska organizacija zavzema isti nivo z ostalimi organizacijami. Vsekar moramo v tem smislu še veliko narediti (še vedno dogaja, da mladinci kljub izdelanemu programu pri KS nealeto na prvo ušesa, s tem pa ostajajo postranska organizacija) in na to pot usmeriti tudi aktivne, ki tega uspeha ob svojem delu ali nedelu še niso dosegli. Znova se srečujemo z osnovnimi problemi, ki onemogočajo ustanovitev novega aktivov ali pa zavirajo delo. To so problemi lastnih ali najetih prostorov, financiranja, usposabljanja vodstev in širšega kroga mladine in zadnje ponekod tudi neenotnost članstva in neusklajeni osebni interesi ostalih mladincev. Ti in podobni problemi nam usmerjajo v obliko, ki smo ga na eni izmed zadnjih sej sprejeli, in resolucije s III. konference ZKJ, je naša pot jasno začrtana in v njej vidimo željeni oziroma potrebni cilj.

V preteklem obdobju nam je ob tem zmanjkalo časa za uresničevanje načrta družbenopolitičnega usposabljanja. Le-tega smo se v novem obdobju lotili s seminarjem v mesecu novembru. Praktični del je potekal v obdobju mesečnih debatnih večerov, kjer bo tekla beseda o najaktualnejših družbenih dogodkih, seznanjali se bomo z delom ostalih družbenopolitičnih in spezializiranih organizacij itd. Načrt usposabljanja je namenjen tudi širšemu krogu mladine.

Dobro je steklo medsebojno sodelovanje med šolskimi in terenskimi aktivisti. Uspehi so doseženi na področju športa, kulture, kvizov, od glasbeni še poteka, proslav, solidarnostnih akcij itd.

V družbenopolitično dogajanje smo se vključili z razpravo o težavi na konfer. ZKJ, ki je potekala v 7 aktivih. Ob njej smo spoznali, da so mi toku družbenega dogajanja in da so ga sposobni ocenjevati v precejšnji meri, kar se je po tej seji že pokazalo. Pripombe na teze so zlasti izobraževanje delavske in kmečke mladine, šolski sistem in idejnost stanovanjsko problematiko, zaposlovanje mladih idr.

Izobrazbena struktura mladinskih aktivistov je zelo različna, kar se tudi v programih aktivov. To pa nam tudi nudi preostri pri nadaljnjem delu pa tega še nismo znali povsem izkoristiti. S tem pa nam idej nikakor ne manjka, saj se ponujajo kar same od sebe.

Vse zastavljene naloge moramo premišljeno tudi časovno razporediti, da bodo le-te uspešno izvedene in da bo cilj dosežen. Ne nazadnje ne smemo pozabiti tega, da ima vsakdo izmed nas tudi svoje obveznosti bodisi v delovni organizaciji ali pri študiju, kjer moramo izkazati svoje sposobnosti in zmožnosti.

Delovna skupnost

**Veletrgovine
MERCATOR**

želi vsem svojim potrošnikom in poslovnim prijateljem, srečno in uspešno polno novo leto.

NAŠA KOMUNA

Glasilo občinske konference SZDL Ljubljana-Vič-Rudnik izhaja mesečno. Urejata uredništvo: Josip Vidmar – in uredništvo: Josip Vidmar, ing. A. Bor: Milovan Dimitrić, ing. A. Habjan, Slavo Kobe, Bine Lenič in Sandi Sitar (glavni in odgovorni urednik). Uredništvo: uprava Ljubljana, Trg MDB 2, tel. 20-728, tekoči račun št. 50103-678-51173. Rokopisne vračamo. Tiska Tiskarna ljudske pravice v Ljubljani.

O OBČINSKI UPRAVI IN ŠE O ČEM

Med dvema kamnoma

Razgovor s tajnikom občine Darkom Perovškom

Gost ali bolje sogovornik v našem letošnjem novoletnem pogovoru je tajnik naše občinske skupščine — Darko Perovšek. Mislim, da mi ga ni potrebno posebej predstavljati, saj ga mnogi občani poznajo bolje od mene. S svojimi problemi in problemčki se nemalokrat zatečejo po nasvet k njemu. Tajnik občinske skupščine je obenem tudi vodja občinske uprave in njeno delovanje tudi najbolj pozna. O občinskih upravnih službah verjetno ne vemo dovolj in ker so prav zaradi tega tudi neupravičeno kritizirane, smo naš pogovor zasukali prav v to smer.

NAŠA KOMUNA: Kakšno je pravičeno delo občinskega tajnika?

Darko PEROVŠEK: „Občinski tajnik opravlja pravzaprav dvojno delo. Je vodja občinske uprave na eni strani, na drugi strani pa opravlja eni strani, na drugi strani pa opravlja delo tajnika skupščine, kar je bolj družbenega značaja. Je namreč nekakšen organizator ali bolje povedano koordinator pri reševanju skupščinske problematike.“

NAŠA KOMUNA: Je lahko takšno dvojnost funkcije tudi nasprotja?

Darko PEROVŠEK: „To je delo, ki lahko vsebuje tudi nasprotja. Po eni strani zastopam interese skupščine kot izrazitega družbenega organa, po drugi strani pa kot vodja

občinske uprave, torej „državnih služb“ neposredno zastopam njene interese. Zato bi bilo morda bolj funkcijo ločiti na dve. Tako je že nekaj časa v SR Hrvatski, kjer delo opravljata dva: tajnik skupščine in direktor uprave.“

NAŠA KOMUNA: Naj sedaj obrnemo pogovor na problematiko občinske uprave. Ali so upravne službe idealno urejene?

Darko PEROVŠEK: „Službe kot idealne, torej takšne, kot bi si jo želeli, ni. Če bi tako mislili, bi bil to znak, da nam primanjkuje notranjih sil za napredek in -boljšo učinkovitost v primerih, ko so pred nas postavljene zahtevnejše naloge in spremembe v načinu izvrševanja le-teh.“

NAŠA KOMUNA: Delo občinske uprave ni torej rutinsko ali celo monotono?

Darko PEROVŠEK: „Pri nas smo daleč od tega. Poglejte, neke države službe, recimo zaradi nespremenjenih predpisov, opravljajo svoje delo rutinsko tudi dalj časa. Pri nas pa so predpisi (če vzamemo ta primer) pogostokrat površni, neusklajeni in določenih konkretnih situacij ne predvidevajo. V praksi zato mnogokrat naletimo na zapletene situacije. V delo se je potrebno poglobljati in tudi učiti. Prav zdaj zopet stojimo pred novim valom predpisov, ki bodo stopili v veljavo z uvajanjem ustavnih amandmajev.“

NAŠA KOMUNA: To vsekakor zadeva tudi našo občinsko upravo?

Darko PEROVŠEK: „Naloge, ki stojijo pred občinsko upravo, se vedno bolj kopičijo. Poleg starih so tu sedaj še nove, dodatne, npr. izpopolnjeni davčni sistem, ki je zelo zapleten in še mnoge druge. Številčno je največ zemljiško komunalnih problemov. Tu pa moramo imeti pred očmi obsežnost naše občine, saj je večja kot vse ostale štiri ljubljanske občine skupaj. Pri tem pa so problemi posameznikov, ki jih je ogromno, prav tako zahtevni kot družbeni.“

NAŠA KOMUNA: Občinska uprava je nemalokrat kritizirana?

Darko PEROVŠEK: „Vsaka kritika je lahko upravičena, kadar gre za spodsrljaje, kadar se neko vprašanje slabo rešuje, o tem ni dvoma. Vendar je potrebno vedeti, kaj lahko občina reši, katera so vprašanja, ki jih lahko ona rešuje, tu pa je žal še vedno precej nerazumevanja med občani. Kritike so zato nemalokrat neupravičene. Vendar pa menim, da je za reševanje takih vprašanj potrebno več doslednosti pri upoštevanju predpisov, tudi če ima to za posledico rešitev, ki se prizadetu zdi neživljenska. Le z doslednostjo smo lahko učinkoviti.“

NAŠA KOMUNA: Verjetno to tudi poskušate razložiti občanom?

Darko PEROVŠEK: „Vsekakor. Ob tem pa je zanimivo, da lahko preprostu kmečkemu človeku lažje dopoveš kot pa drugim, ki skušajo biti neke, vedno privilegirani.“

NAŠA KOMUNA: Katerih očitkov in kritik je največ in kam so najbolj usmerjene?

Darko PEROVŠEK: „Vidite, tu pa se situacija bistveno menja. Pred leti, če pogledamo nazaj, vidimo, da je bilo največ negotovosti na prispevek iz osebnega dohodka. Toda ko ljudje le sprevidijo, da je predpis le predpis in se mu ni moč upirati, s časom to mine. Sedaj pa je na račun oddelka za komunalne in gradbene zadeve največ očitkov npr. omejitve prometa z zemljišči.“

NAŠA KOMUNA: Kaj pa pohvale na račun dela uprave?

Darko PEROVŠEK: „Razen kakšne izjeme in kakšnega odbornika ali predsednika skupščine, ki se ob koncu mandata zahvalijo za uspešno delo upravnih služb, ne pomnim, da bi sprejeli kakšno drugo pohvalo. Pri tem naj pogrjam tudi tisk in druga javna občila, ki mnogokrat za naše delo tudi ne najdejo razumevanja.“

NAŠA KOMUNA: Kot je znano, se občinska uprava spopriema tudi s perečimi kadrovskimi problemi?

Darko PEROVŠEK: „Strokovni kader je danes težko dobiti. Po več let razpisujemo delovna mesta, vendar pravega odziva ni. Pri tem naj povem, da navsezadnje tudi osebni dohodki pri nas niso tako slabi. Marsikje so višji, marsikje pa tudi slabši.“

NAŠA KOMUNA: V čem je torej vzrok?

Darko PEROVŠEK: „To je služba, ki je vedno izpostavljena pritiskom družbene kritike, lahko rečem, da je zahtevno delo, saj so uslužbenci poleg rednega dela nemalokrat postavljeni pred naloge, ki jih je potrebno hitro rešiti in ki zahtevajo polno mero odgovornosti. Poglejmo samo, kako so uslužbenci

zaposleni pred družbenimi akcijami kot so referendum ali volitve. Po napornem delu pa navsezadnje niso deležni niti pohvale, čeprav je od njihovega dela marsikaj odvisno.“

NAŠA KOMUNA: Koliko uslužbencev je trenutno zaposlenih?

Darko PEROVŠEK: „Sistemiziranih je 144 delovnih mest, trenutno pa je zaposlenih 104. Trideset delovnih mest je torej nezasedenih, vendar smatramo, da je bolje tako, kot da bi prazna mesta zasedali ljudje z neustrezno izobrazbo in bi delo uprave potem šepalo. Stremimo za kvalitetnim in učinkovitim delom. Moram pripomniti, da precej naših uslužbencev prav zaradi dokaj nesimpatičnega dela tudi odhaja, zato se spopadamo še z dodatnimi težavami.“

NAŠA KOMUNA: In kaj bi povedali na koncu našega razgovora?

Darko PEROVŠEK: „V letu 1973 želimo vsem občanom več delovnih uspehov naspolh. Posebej pa želim, da bi iz naše hiše odhajali bolj zadovoljni, da bi njihove probleme prav tu s skupnimi močmi tudi uredili.“

NAŠA KOMUNA: Hvala za pogovor in srečno novo leto!

JANJA DOMITROVIČ

Januarja vrtec za dojenčke

Spričo perečega stanja otroškega varstva, še posebno najmlajših malčkov — dojenčkov, katerih število je v zadnjih letih precej poraslo, se je že pred leti vrtec Malči Belič znašel v precejšnji stiski. Iz leta v leto je bilo odklonjenih vedno več prošnji. Občinska skupščina je priskočila na pomoč in odkupila bližnji stanovanjsko hišo na Tržaški cesti 79 (vila Battelino). Letos so stavbo adaptirali (napeljali so centralno kurjavo, potrebna je bila funkcionalna preureditev prostorov za pripravo hrane, nova palnica in sušilnica ter prizidek za otroške vozičke) in po vseh računih sodeč, bi moral biti vrtec narejen že konec oktobra. Toda zaradi nesoglasja o napeljavi kanalizacije s sosednim blokom in zaradi spremembe projekta kuhinjske opreme (na zahtevo sanitarne inšpekcije bo sedaj nameščena gostinska kuhinja) se je rok močno zavlekel. Kot so nam povedali, bo vrtec lahko sprejel dojenčke naslednji mesec. S tem bo poskrbljeno za varstvo 60 do 65 malčkov. Medicinske sestre, ki bodo skrbele zanje, pa trenutno pomagajo pri negi malčkov v matičnem vrtcu. Vendar moramo na žalost zopet ugotoviti, da s tem potrebo po varstvu še daleč ne bomo pokrili. Približno osemdeset dojenčkov te nege in skrbstva ne bo deležnih. Posebna komisija je zato sklenila, da bodo imeli prednost otroci mater samohranilk, socialno ogroženi in pa seveda malčki, ki prebivajo na območju krajevnih skupnosti Malči Belič, Milan Česnik in Vič.

J. D.

Iz delovnih organizacij

TOVIL

Tovarna vijakov Ljubljana: Konjunkturna gibanja v tem letu niso bila nič manjša od tistih v letu 1971. Močno so se zaradi cen reprodukcijskega materiala dvignili stroški, medtem ko so prodajne cene ostale plafonirane. Družbeni produkt se je tako po prvih ocenah dvignil za okrog šest odstotkov, zabeležili pa smo tudi manjši odstotek v izvozu, na kar so vplivale doma sklenjene pogodbe z domačimi kupci.

Najpomembnejše, kar nas čaka v naslednjem letu, pa je pridobitev dveh novih oddelkov, ki bosta predvidoma zgrajena leta 1973 in tako bomo razširili naše zmogljivosti za trideset odstotkov.

ŽIČNICA

Smatramo, da je bilo leto 1972 v poslovnem smislu za nas relativno ugodno. Planirani obseg proizvodnje, ki je bil v primerjavi s podatkom za leto 1971 kar za četrtno višje postavljen, smo dosegli. Največji problem, ki nas je bremenil, pa je nelikvidnost. Ker se leto še ni izteklo in ker so trenutno poglavite ovire že mimo, upamo, da bomo že to poslovno leto končali kot likvidni.

Kolikor tega ne bomo dosegli, pa je to hkrati tudi ena naših glavnih nalog, ki nas čaka v naslednjem letu. Sicer pa predvidevamo, da bomo leta 1973 povečali našo proizvodnjo za približno 26 odstotkov.

Orientačijski podatki nedavnega referenduma v Žižnici že pričajo, da obstajajo realne možnosti za pripojitev tega podjetja k Slovenijalesu. V sklopu slednjega bi Žižnica po integraciji nastopala kot temeljna organizacija združenega dela.

HOJA

Poslovno leto za nas tudi še ni končano, zato ne moremo trditi, ali smo izpolnili letošnji plan ali ne. Prodaja nekaterih artiklov je bila zaradi zamrznjenih cen slabša kot prejšnja leta. To velja še posebej za izdelke serijske izdelave kot so velox plošče, rolete, obešalniki ... Nasprotno pa smo zabeležili nadvse ugodno prodajo ostalih neserijskih izdelkov, zato lahko vseeno upamo, da bo uspeh zadovoljiv.

Leto 1973 bo zaradi številnih ekonomskih ukrepov, ki bodo prav naslednje leto stopili v veljavo, brzkone precej „naporno“. Zmanjšana investicijska potrošnja, v kateri je naše podjetje udeleženo s kar 80 odstotki, je že eden izmed takšnih ukrepov. Prodajo svojih artiklov pa nameravamo v naslednjem letu usmeriti predvsem na tuja tržišča, ker nam domači kupci ne poravnajo svojih obveznosti.

J. D.

SILVAPRODUKT, Ljubljana, Dolenjska c. 42

Letošnji plan dosežen sredi novembra, do konca leta 1972 bodo presegli plan predvidoma za 15 %, zaradi višje storilnosti cene maksimirane. Celotni dohodek ostane na višini iz leta 1971. V letu 1973 imamo v načrtu prese-litev proizvodnih obratov in skladišč v nove prostore na Igu.

ISKRA, tovarna elektronskih merilnih instrumentov, Horjul

Izvršili letni plan 90 %, plan izvoza izvršili v celoti, čeprav je 2 x večji kot lani. Dohodek manjši kot predviden zaradi devalvacije dinarja in zamrznjenih cen. Izgube ni. V letu 1973 novosti na področju brezžičnih zvez in elektronskih merilnih instrumentov.

KIP, Ljubljana, Opekarska 13

Letošnji plan na področju trgovine izvršen občutno nad planom: 200 do 300 %, na ostalih področjih pa 80 %, brutto prometa do konca leta 1972 približno 45 milijonov din. V letu 1973 je predvsem perspektiva na šamo-terški skupini in pečarjih.

DUŠAN KOMAR

PTT TISKARNA

Leto 1972 je bilo pomembno, prešli so na ofsset tisk. Stroj in oprema so veljali kolektiv 102 milijona starih din, od tega so dobro polovico prispevali sami, pa tudi kredite so že odplačali. Modernizirali so knjigovodstvo, pri čemer so si pomagali z inozemskim (vzhodnonemškim) kreditom za 3-letno odplačilo. Plan za leto 1973 predvideva razširitev offsetne dejavnosti na kvaliteten komercialni tisk in tisk obrazcev — potrebna investicijska sredstva 100 starih milijonov so že zagotovljena. V prvih devetih mesecih so realiziranih 792 milijonov presegli in so dosegli 890 milijonov, tako da pričakujejo ob koncu leta več kot 10 % presežka.

IGO — INDUSTRIJA GOSTINSKE OPREME

25. oktobra so praznovali 20-letnico obstoja podjetja. Plan za leto 1972 bodo presegli za 8 %, v letu 1973 pa se bodo preselili v novo proizvodno halo v viški industrijski coni. To jih bo veljalo ca. 1 milijardo 700 milijonov dinarjev, od katerih je kolektiv prispeval kar 75 %, pa tudi krediti so že zagotovljeni.

ELEKTROMONTAŽA

V tem podjetju so v letošnjem letu posvetili večji del svojih programiranih načrtovanju širjenja podjetja. Celotno leto so se dogovarjali za zemljišče, kjer bi lahko gradili novo tovarno, saj je na sedanjem mestu premalo prostora in tako ni možnosti razvoja. Elektromontaža je finančno sposobna takoj iti v gradnjo, le če bo zemljišče pripravljeno. To pa ni odvisno od podjetja, temveč od občine in bi bilo zato treba čimprej najti ustrezen prostor za to solidno podjetje. Elektromontaža oziroma njen delavski svet bo prisiljen razpravljati o drugem območju, kjer bi lahko gradili — tudi izven občine — če ne bodo v kratkem dobili ustreznega zemljišča za gradnjo, ki je za podjetje in njegov nadaljnji razvoj nujna.

UTENSILIA

V Utensili so letos posvečali več pozornosti delavcu in njegovim osebnim dohodkom, saj so bili njih dohodki v primerjavi z ostalimi podjetji v občini nizki. To so sedaj popravili, saj se je gospodarsko stanje podjetja zelo izboljšalo zaradi prodaje na tuja tržišča. Zato bodo v Utensili tudi v prihodnjem letu posvečali veliko pozornost zunanemu trgu, saj imajo tam lepe možnosti za povečano prodajo. Zato bodo morali povečati proizvodnjo.

ILIRIJA

Ta ena največjih delovnih organizacij v naši občini je tudi v letošnjem letu dosegala zavidljive uspehe. Ilirija je vložila veliko truda v naša splošna stabilizacijska prizadevanja, saj so tudi njo prizadeli nelikvidni partnerji. V Iliriji pa so uspeli to omiliti, tako da so realizirali celoten plan in ga nominalno celo presegli, tako da so dosegli 12 milijard brutoprodukta. Kot velik uspeh si lahko štejejo tudi prodor na poljsko tržišče, kamor so letos izvozili kar za 1 milijardo izdelkov. V prihodnjem letu bodo proizvodnjo še povečali, tako da bo dosegla 14,5 milijarde in torej 15-odstotno povečanje fizičnega obsega proizvodnje. V letu 1973 bodo povečevali proizvodnjo, cene pa bodo ostale iste, če ne bodo dobavitelji dražili surovin, načrtovali pa bodo tudi svojo novo tovarno. Dogradili bodo skladišča in tudi uvedli IBM sistem. Povečevali bodo izbor izdelkov, vendar bodo vsi izdelki podvrženi stalni selekciji.

M. D.

ISKRA — ZAVOD ZA AVTOMATIZACIJO

je raziskovalno razvojni inštitut, ki pretežno dela za tovarne Združenega podjetja Iskra. Tudi v letu 1972 so dosegli pomembne uspehe zlasti na naslednjih področjih, kjer trajajo raziskave že dlje časa: telekomunikacije, elektrooptika, elektroakustične naprave, avtomatizacija in zaščita v elektro-energetiki, krmiljenje delovnih strojev, varilne naprave, fluidna tehnika, elektromerilni instrumenti, rotacijski električni stroji, študije dela, avtomatizacija informacij, usmerniške naprave, raziskave kvalitete in zanesljivosti itd. Celotni dohodek v letu 1972 znaša 75 milijonov dinarjev, v letu 1973 pa pričakujejo povečanje za 8,5 %.

Poročila iz delovnih organizacij so pripravili M. Dimitrič, J. Domitrovič, D. Komar in S. Sitar.

OPRAVIČILO

vsem našim zvestim sodelavcem, ki so nam za to številko poslali svoje prispevke, pa nam je zmanjkalo prostora, da bi jih vse objavili. Neprestani zahtevi po pogostejšem izhajanju bomo namreč skušali vsaj deloma zadostiti z nekaj več številkami na leto, zato pa se bomo odpovedali številkam z večjim obsegom. — Clanki, ki jih nismo objavili tokrat, bodo izšli v naslednjih številki.

UREDNIŠTVO

IZ PRAKSE DRUŽBENO POLITIČNE DELAVKE

Krajevna skupnost kot najširša interesna skupnost občanov

Ob naraščanju potreb občanov in njihovih družin po zadovoljevanju oblik družbenega standarda moramo širiti programske osnove krajevnih skupnosti, krepiti finančne možnosti in povečati vpliv občanov na krajevno in občinsko politiko. V mnogih krajevnih skupnostih so komunalna vprašanja še med prvimi nalogami, toda v zadnjih letih se razvijajo še druga interesna področja.

Skrb za starejše, bolne in socialno ogrožene občane uresničujejo socialne komisije ob sodelovanju Rdečega križa in s pomočjo strokovnih socialnih in zdravstvenih služb. Vse bolj v ospredje pa se postavlja skrb za vzgojo in varstvo otrok. V republikah in v občinah imamo dolgoročne in kratkoročne programe otroškega varstva in družbene organe za to področje, medtem ko v krajevnih skupnostih, kjer se realizira skrb za otroke, ni programov in ne koordinacije pri uresničevanju skrbi za otroke. Pri tem ne gre le za gradnjo šol in vrtcev, temveč za široko zasnovan vzgojno-varstveni program. Ustvariti je treba pogoje in razviti tako organizacijo vzgojnega dela, da bo vsak otrok deležen vsaj ene oblike družbene vzgoje in varstva. V vsaki KS naj bi uredili igrišča in poskrbeli za vzgojno delo na igriščih. Ob tem, ko razvijamo vzgojne oblike z otroki, bi morali razvijati tudi tesnejše sodelovanje s starši, organizirati oblike izobraževanja staršev in jih vključevati v skupna prizadevanja za vzgojo otrok. Krajevni skupnosti so v veliko oporo društva prijateljev mladine, kjer jih ni, jih je potrebno ustanoviti. V vseh krajevnih skupnostih je potrebno ustvariti večjo koordinacijo med vzgojnimi dejavniki (DPM, vzgojno-varstvenimi ustanovami, šolami in starši) ter pripraviti krajevni program otroškega varstva.

Prav tako izražajo občani večji interes do kulturnih vprašanj. V krajevni skupnosti Vič so ustanovili komisijo za kulturna vprašanja z namenom, da združi prizadevanja nekaterih dejavnikov na tem področju, spodbudi občane, zlasti mlade, k večjemu kulturnemu udeleževanju ter vpliva na večjo aktivnost kulturnega društva na širšem terenu.

Tudi glede stanovanjske politike bi morale imeti krajevne skupnosti več možnosti in več pravic pri dodeljevanju stanovanj potrebnim občanom. Da bi krajevne skupnosti lahko uresničevale vsakodnevne potrebe občanov oz. družin, so potrebni premiki v kadrovski strukturi organov in svetov, krepiti je treba finančno moč krajevnih skladov in sistemsko dodelati sodelovanje med krajevno skupnostjo, občinsko skupščino in delovnimi organizacijami, v katerih delajo občani. Povečati je treba vpliv krajevnih skupnosti na občinsko politiko, ker bo le tako mogoče uresničevati občinske programe, ki so sestavni del krajevnih programov.

V tem času, ko pripravljamo krajevne programe, moramo misliti na vsa področja življenjskih potreb občanov, ker bomo le tako pri- spevali k njihovi večji aktivnosti in k večjemu zadovoljstvu občanov.

ANGELCA ŽIBERNA

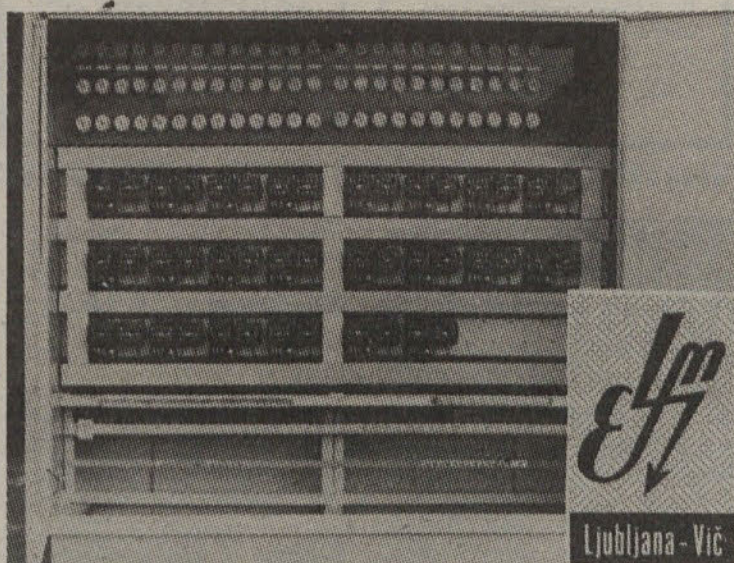
UČINKOVITO SODOBNO NOVO

VISOKI SIJAJ BREZ LOŠČENJA!

PRVO JUGOSLOVANSKO SAMOSVETLEČE LOŠČILO ZA TLA, OBLOŽENA S TOPLIM PODOM, LINOLEJEM, VINAZ PLOŠČICAMI IN DRUGIMI PLASTIČNIMI MATERIALI.

Carex plastic

ELEKTROMONTAŽA

elektromontažno in projektivno podjetje

LJUBLJANA Rožna dolina c. VI/36

— PROJEKTIRAMO IN IZVAJAMO ELEKTROINSTALACIJE JAKEGA IN ŠIBKEGA TOKA V STANOVANJSKIH, INDUSTRIJSKIH IN TRGOVSKIH OBJEKTIH, RAZDELILNE BATERIJE IN KOMANDNE OMARE

Servis obrat Ljubljana, Borštnikov trg 1. opravlja servisno službo in prodajo za izdelke »TIKI« ter popravlja električnih napeljav in instalacij.

Vsem poslovnim prijateljem, delovnim ljudem in občanom želimo prijetno praznovanje NOVEGA LETA.

»Otroci, če se jim smejite, jokajo!«

pujem: Zapeljem se na Brezovico,

podni. Zato je smeh ugodje. Potem imate tu še tisoč aspektov. Čisto gotovo da smeh sprošča, na drugi strani je pa res, da ima smeh toliko in toliko variant, ker smeh čisto gotovo, da ni mlajši bratec agresije, ampak z moralno prepreko je mlajši brat, namesto agresije se človek smeje.

— Kakšne variante smeha so še na primer? Ko ste na odru, vidite ljudi, ki drugače, različno smejejo?

— Jaz ljudi ne vidim, ko sem na odru, vidim sivo maso, ampak zelo dobro slišim. Mogoče je to zaradi mojega poklica, ko sem na sluh vezan. Vem pa, da sem že zdavnaj nehal s tem, da bi v publiko gledal, ker je nujno, da začnete potem, kakor pravijo, koketirati z nekom, zato mi je šlo v meso, da gledam. Slišim pa dobro, in poznam vse nianse tega smeha, ali nedolžno proščanje ali agresivni smeh.

— Tudi agresivni smeh imamo oziroma, ga slišite, kakšen je to smeh?

— Tudi obstaja. Kadar boste imeli čas, pojdite v muzej NOB. Tam je fotografija. Na njej je gruča Nemcev, spredaj je klada in na njej drži glavo arizan, en Nemec mu vleče telo stran, drugi Nemec pa že seka, sekira je že vratu. To ni najstrašnejše, ampak najstrašnejši je smeh tistih Nemcev, ki stojijo okoli. Hotel sem povedati, kaj je agresivni smeh. Tega lahko v milejši bliki tudi dostikrat srečate. Imate nianse v jeziku, zasmehovanje.

— To je agresivnost, mislite?

— Seveda, nikoli ne boste zasmehovali močnejšega, ampak šibkejšega.

— To vas moram vprašati, ker se je o vas toliko govorilo, ali ste imeli zaradi vašega dela kakšne politične težave?

— Nobenih težav nisem imel z ljudmi, seveda imate težave z urednikom, vi imate tudi gotovo, a pri meni so bile bolj ostre, kajti, če je šlo za politično, je šlo za presojo: če črtam, ga ne polomim, če pa ne črtam, ga pa lahko polomim, namesto, da bi premislil.

— Kaj bi moral premisliti?

— Jaz nisem nikoli dal papirja in čakal, da je scenzuriral, in potem papir nazaj vzel. Jaz sem za vsako črko vprašal zakaj? Za vse te stvari sem imel bogvekoliko časa. Se še zdaj spominam, da sem za politični šanson, ki trajal tri minute, študiral tri mesece. Zdaj ni nič, zdaj ga lahko vrtijo komu rojstni dan, to je bilo še pred govorom Tita v Splitu. Šlo je za ljudi, ki pridejo na višji položaj in tu izgubijo perspektivo do svojih ljudi. Ne vedo več, da so tu, da bi za ljudi skrbeli, marveč so tako gledali navzgor, dokler so samo še sebe videli. In ko sem v tistem šansonu prišel na vrh lestve, sem se pozabil, na tej strani gre lestevica gor, na tej pa gre dol, in sem se odprl dol, in sem sedel na tleh. Okoli mene so bile same noge, jaz pa sem mislil: Tu pa ni nobene perspektive več. To danes nič ne pomeni, takrat pa mi hoteli to vreči ven, a smo zašindlali. Po tistem govoru pa smo bili odpravljeni od istega človeka, ki je hotel ven vreči. Človek čuti odgovornost, nisem bal ne policaja, ne boga, ne jarca, zelo se pa vedno bojim: ker nekoga lahko okoli prenesem, svojo vest pa je težko, zato pri teh stvareh malo razmislim, kaj bo dobro delo, kakšen bo končni učinek.

— Toda ob vaših političnih satirah so govorili, da ste v zaporu, da so vam prepovedali izvajati in tako naprej, vam je prišlo na uho?

— Politiche satire sem se nažrl, ko so govorili, da jih ne smem več, da so me pri. Včasih nisem smel niti na počitnice, pa so že rekli, da sem zaprt. Ampak zadnjič, ko sem bil na Rdečem križu, sem kot dolžnik začutil, da v are vode zahajam, da so ljudje potrebni, pač, da jim po svojih močeh zamej skrbim. Konec je bil čisto političen. To bi še rad povedal v zvezi s tem, da gledalec ne gledam, marveč, da jih slišim. Tudi po stolih vam

lahko povem, če škripljejo, ker se ljudje dolgočasijo, ali pa, ker so se razživel, ima čisto drug ton.

— Kaj pa bi bilo, če bi v dvorani zaslišali agresivni smeh?

— Tega nisem hotel. Ne, bilo je obdobje, ko tega nisem hotel, nekaj takega je bilo, da je bila v ljudeh nakopičena jeza. Moj račun je bil, da bi v tem obdobju, ko so bili ljudje polni agresije, sprostil to agresijo prav v tem smehu, kolikor se pač da. Nisem pa hotel agresivnega smeha. Izpadlo pa je tako, kot da prilivam olje tej njihovi agresiji. S tem hočem reči, da se lahko pri vseh teh računih, pri vseh teh študijah, zmotite. Čeprav so kakšne stvari nepomembne, se mi smejejo, še danes ne vem, zakaj so se mi smejali. So pa stvari, ki se mi zdijo smešne, se mi pa ne smejejo.

— Kako resen in stvaren človek ste pravzaprav, ne?

— Komiki so v glavnem depresivci.

— Kako to, da so depresivci?

— To je kompenzacija, je pa vseeno nekoliko slabo, kajti, kadar se ljudje človeku smejejo, je sicer čisto v redu, vendar pa pogledajo otroke, če se jim smejejo, se zmeraj jokajo, nastane circulus vitiosus iz tega, zato je pri komikih zaznamovano veliko samomorov, ali pa zblaznijo na koncu še bolj, kot so sicer.

— Povejte mi, kako se počutite, kadar vidite, oziroma zaslišite, da vaša šala sploh ni bila smešna in da se nihče ni zasmel? Najbrž se takrat zelo slabo počutite?

— Saj, še če užge, se strašno počutim, naj vam žena pove, če sem kdaj zadovoljen.

— Pravzaprav sem prepričan, da se v tistem hipu silno slabo počutite. Sploh pa, če ste kdaj gledali druge komike, recimo po televiziji in ste videli, kako je njegova šala propadla, ali se niste tedaj sami zelo neprijetno počutili? Sploh je za opazovalca takrat strašno neprijetno, kar zdrzne se, kaj ni tako?

— Zelo slabo, čudno je to, da imam toliko poguma. Je pa zelo znana stvar, ki gre v dobrobit opazovalca, opazovalec se indentificira s tistim, in ima sočutje do njega, če ni toliko zanič, da ga preklinja. Pred časom sem bral v Valdoltu članek, pisal ga je boksar o tem, kakšno napako delajo neki trenerji, da ga zredijo od maksimalne teže kategorije, ker je s tem njegov udarec močnejši, ker s telesom udari, pravi, in zdaj nastopite pred publiko, ki ne drži ne za enega, ne za drugega, pa je zmeraj na strani slabšega. Toliko in toliko kilogramov težji udarec, kar je velika stvar za boksarja, pa se vseeno vedno boji tega, da ne bi za drugega navijali. V prenesenem pomenu je to pri nas isto.

— Ampak, lahko pa bi se tu pokazal tudi sadizem, da bi gledalci navijali za močnejšega in uživali, ko bi tolkel šibkejšega in bi tu pravzaprav mogli odkrivati ljudi?

— Da. Lahko ljudi odkriješ. To je tudi podobno, koliko pomeni pri nogometu igrati na domačem in tujem igrišču, pa igrajo isti ljudje, pa je taka razlika. To so naši, govorijo ljudje, mi smo zmagali, in samo to, da se čutijo, da so s publiko isti, jim da toliko več možnosti. Zadnjič, ko sem bil pri starčkih, ampak ne smete reči starčki, na tej prireditvi, sem poleg veselja, ki ga ima človek, res čutil slabo vest, da se ravno za te ljudi premalo brigam.

— Vi se premalo brigate?!

— Jaz, ja, drugi naj zase odgovarjajo, če se upajo. Greva z ženo malokrat na sprehod. Če greva, greva mimo doma slepcev, in še vedno me je zapeklo, da tam že toliko časa nisem bil, bogvekoliko.

PRIMOŽ ŽAGAR

Jože Levstik — Lavrica

Želim, da bi Lavrico prihodnje leto vsaj za silo urbanistično uredili. Predvsem pa, da bi začeli graditi kulturni center in trgovino.

Oto Camino — Ig

V prihodnjem letu naj bi kmetijstvo resnično zaživelo in kmetovalcem čim več uspehov.

Andrej Suhadolnik — Rakitna

Rakitna je turistično naselje — zgrajeno do četrtnine. To ni problem, ki bi se dal rešiti v enem samem letu. Pa vendar bi morali v prihodnjem letu poskrbeti vsaj za to, da bi vzdrževali tisto, kar že imamo. Prav letos smo bili priča, da smo zaradi malomarnosti Ljubljanskih mlekm zastali za dva koraka. Tako torej prebivalci želimo, da bi se to velepodjetje bolj zavzelo za nas. Sicer si pa želimo, da bi prišli čimprej do šole ali dvorane za kulturno in politično izobraževanje.

Franc Malovrh — Dobrova

Gradnja osnovne šole, s čimer bi občani končno prišli do kulturnega in športnega središča. Prihodnje leto bi moralo teči vsaj deloma v znamenju urbanizacijske ureditve in komunalnih del. Zlasti bi morali dobiti kanalizacijo. Pri vseh naših naporih si želimo čim uspešnejšo vključitev mladine.

Jože Sojer — Notranje gorice

Naše želje v Notranjih goricah obsegajo za naslednje leto asfaltiranje ceste Notranje gorice—Luše—Log in ureditev električnega omrežja Plešivice. Če bi uspeli urediti pokopališče v Notranjih goricah, bi bile naše želje za prihodnje leto temeljito izpolnjene.

Angelca Strman — Rožna dolina

Želim, da bi se občani v prihodnjem letu aktivneje vključevali v delo krajevne skupnosti in se udeleževali razprav, da bi se sprejeti amandmaji dosledno izvajali in da bi imeli mirno 1973. leto.

Ivan Roš — Krim-Rudnik (še ni predsednik)

Ceprav naša organizacija še ni dokončno konstituirala svojega odbora SZDL, želim vendarle, da se po poldrugem letu popolnega mrtvila v organizaciji res prične delati. Drugo, kar želimo je, da bi bili novi prostori družbeno-političnih organizacij zgrajeni, kar bo tudi pogoj za uspešno delo.

Pavla Centa — Želmlje

Želja odbora SZDL Želmlje je, da se v prihodnjem letu uredi, zlasti razširi cesta Pijava gorica—Želmlje.

Hinko Pižmoht — Podpeč-Preserje

Naša organizacija želi občanom krajevne organizacije SZDL Podpeč-Preserje, da bi dogradili dokončno odsek ceste, ki bi povezoval Gornjo Brezovico s cesto, ki pelje od Kamnika do Rakitne. Gre predvsem za šolarje in naš problem št. 1 — kmetje, zlasti tisti z mehanizacijo, pa si žele v letu 1973 dokončanje bencinske črpalke. Še naprej si želimo, da bi se občani vsega lotevali s takim prizadevanjem kot doslej.

Alojz Rigler — Velike Lašče

SZDL želi vsem prebivalcem tega območja, da bi v kraju vladala enotnost, strpnost in da bi naloge, ki stoje pred njimi, rešili v skupno korist vseh občanov.

Vsi odbori krajevnih skupnosti z družbeno-političnimi organizacijami želijo srečno novo leto vsem prebivalcem svojega kraja, vsem občanom in vsem delovnim ljudem Jugoslavije!

Iz aktiva KS »Milan Česnik«

Dne 9. novembra 1972. je bil sestanek aktiva družbeno-političnih organizacij krajevne skupnosti »Milan Česnik« v dvorani občinske skupščine Vič-Rudnik, na katerem so bili prisotni vsi sekretarji in člani sekretariatskih osnovnih organizacij ZKS I., II., III., predsednik Sveta osnovnih organizacij ZKS Krajevne skupnosti ter vsi predsedniki in člani odborov družbeno-političnih organizacij Krajevne skupnosti in to: SZDL, ZB, ZROP, ZVVI, DPM, RK, predsednik in člani sveta Krajevne skupnosti »Milan Česnik«. Politični aktiv je enoglasno, v celoti podprl pismo Tita, Poli-biroja ZKJ in sklepe 29. seje CK ZKS.

Po analizi političnega stanja v krajevni skupnosti, ki so jo pripravili na predhodnem sestanku predsednikov in sekretarjev omenjenih družbeno-političnih organizacij na čelu z ZKS, je politični aktiv po vsestranski razpravi soglasno sprejel 24 sklepov, med katerimi sta 2 tudi neposredno namenjena Naši komuni in ju zato posredujemo:

— Priporočamo, da bi bilo v »Naši komuni« čim več kritičnih zapisov in da bi občane informirali čim hitreje in pravočasno. Nujno bi bilo potrebno, da bi list izhajal 14-dnevno. Za to obstajajo vsi vsebinski in politični pogoji. Trdimo, da je list kot specifični medij za našo občino izpolnil vse pričakovanje, ko opravlja informativno politično poslanstvo med občani.

V »Naši komuni« je potrebno občasno objavljati tudi rezultate občinske komisije za ugotavljanje neupravičenega bogatenja in druge stvari v zvezi s tem, ki so za občane zanimive, kolikor ni objavljane v nasprotju s konspiracijo dela. Preko »Naše komun« apeliramo na vse občane, naj s terena javljajo in pošiljajo resnične podatke občinski komisiji o pojavih socialnega razlikovanja, ki bi bili koristni za obdelavo in postopek.

— Krajevna skupnost »Milan Česnik« predlaga, da bi občinski odbor SZDL organiziral posvetovanje vseh svetov krajevnih skupnosti z uredniškim odborom »Naše komun«. Pogovorili bi se o vsebinski vlogi lokalnega glasila, o informiranosti občanov in aktivnem sodelovanju krajevnih skupnosti s svojimi problemi, akcijami, nalogami, predlogi v listu »Naša komun«. Poudarek posvetovanja bi moral biti na popolni neodvisnosti uredniškega odbora od občinskih in drugih faktorjev, ki zavirajo kritično pisanje ali presojo dogodkov in akcij na terenu.

Po razgovoru maršala Tita z uredniki »Nove Makedonije« morajo postati informativna sredstva vsebinska last delavcev, to je občanov. Zato mora to misel dosledno izvajati tudi naše lokalno glasilo »Naša komun«, seveda ob podpori krajevnih skupnosti in njenih občanov.

IBE-Elektroprojekt

— projektiranje in inženiring za energetske in industrijske namene

ŽELI
VSEM OBČANOM
USPEHOV
IN SREČE POLNO
NOVO LETO 1973

TOBAČNA TOVARNA LJUBLJANA

ŽELI SREČNO
NOVO LETO 1973
VSEM DELOVNIM LJUDEM
OBČINE
LJUBLJANA VIČ-RUDNIK

FRANC ŠEBENIK,
LIVARSTVO
Ljubljana Vič,
Tržaška 315

ŽELI VSEM BRALCEM
NAŠE KOMUNE
SREČNO
IN USPEHA POLNO
NOVO LETO 1973

JELKA in TINE TURK,
avtopralnica, mehanična
delavnica, montaža in
premontaža gum,
Tržaška 332
Ljubljana Vič

ŽELITA
VSEM STRANKAM
IN BRALCEM
NAŠE KOMUNE
SREČNO IN USPEŠNO
NOVO LETO 1973

**UTENSILIA
LJUBLJANA
VIČ-RUDNIK,**
Dolenjska cesta 83 —
● izdeluje vse vrste les-
● nih in kovinskih uten-
● zilij za tekstilno in-
● dustrijo

VOŠČI
VSEM OBČANOM
IN DELOVNIM
LJUDEM
SREČNO
NOVO LETO 1973

ISKRA —

Zavod za avtomatizacijo

VOŠČI
VSEM POSLOVNIM
PRIJATELJEM
IN VSEM OBČANOM
USPEŠNO
IN ZADOVOLJNO
1973

daj delajo transformator. Priključijo pa tudi ne bo dolgo trajala, enu občanov izrazim zadovoljstvo. Poslednje leto? Kar malce težko je reči, kaj bi si kot občan želel v naslednjem letu. Načrtov je veliko. Če se pri nas v Pijavi gorici lahko še predi? Naše žene še vedno perejo v potoku, zato bi bilo prav, da po najbrže sporazumeli za izgradnjo enam pralni stroj, saj vsem ogeliv. Tako jim ne bo več potrebno mrzovati, pa še delo bo prej oprav-

ima tako vedno dovolj dela, mi pri varstvu otrok, posebno najmlajše hčerke ni mogel vedno pomagati. Ustreznega varstva ni bilo na razpolago, tako da sem bila primorana ostati doma, kajti otroka le ne moreš pustiti samega. Letos, ko je mlajša hčerka napolnila šesto leto, je bilo že lažje, saj me lahko počaka sama doma, sem se odločila, da se zaposlim. Varstvo za starceja otroka, k č obiskujeta šolo in sta tam tudi v podaljšanem bivanju, je tudi urejeno in tako sem zdaj kar zadovoljna. Tudi kot gospodinja se nad preskrbo in urejenimi prometnimi zvezami ne morem pritoževati. V letu 1973 si najbolj želim tako kot vsak človek, predvsem zdravja, ki se nas doslej še kar drži, no ja, pa davki na dohodek bi bili lahko tudi malce nižji!

Ljubljancani. Precej dolgo je tudi trajalo, da so spluzili ceste. Ali pri nas deluje mladinska organizacija ali ne, to res ne vem, čeprav bi morda marsikdo rad sodeloval, vem da so bili zelo dobro organizirani seminarji oziroma predavanja s področja

narodne obrambe, več pa že ne bi vedela povedati. Za naslednje leto bi bila lahko ena izmed želja pravzaprav tudi ta, da bi nas tam pri Dolgem mostu tudi malce bolj upoštevali, zase osebno pa bi želela uspeh v šoli.

ANTON KONČAN je delavec, doma iz Polhovca Gradca in se vsak dan vozi v službo v Ljubljano, kjer je zaposlen v Žimnici. „Če sem kratak, lahko rečem, da sem bil zadovoljen, saj ni primanjkovalo ne dela ne hrane, to pa je še vedno dovolj, kajne. Mislim, da so bili tudi ostali

Polhograščani zadovoljni, saj smo dobili že dolgo pričakovani vodovod, denar smo zbrali deloma s samoprispevkom, nekaj pa je prispevala tudi občina. Sodelujem po svojih močeh tudi v mladinski organizaciji tu v Polhovem Gradcu. O našem delu pa se ne morem preveč pohvaliti, saj smo še vedno premalo aktivni. Upam, da bomo v letu 1973 uspešnejši, saj imamo precej skupnih interesov. Radi bi imeli več razvedrila, vsaj kino, veselja pa bi bili tudi gostovanj raznih iglarskih skupin, tako bi ostali tudi bolj povezani, sedaj pa vsak, če le utegne skoči v soboto in nedeljo v Ljubljano. To bi bila tudi moja novoletna želja, poleg osebnih, med katerimi bi želel biti tudi uspešnejši pri delu, ki ga z veseljem opravljam.

JANJA DOMITROVIČ

TADEJA PLAH je bila naša najmlajša sogovornica. Obiskuje prvi razred gimnazije, doma pa je v Ulici borca Petra pri Dolgem mostu. „Veste, nič lahko ni takole povedati, s čim sem bila kot občanka v tem letu zadovoljna in s čim ne. Sedaj ko imamo prometne zveze tako dobro urejene, saj imamo na razpolago kar dve progi, 'sestico' in vrhničana, je že precej boljše. Sicer pa mislim, da nas, ki stanujemo bolj daleč na periferiji, včasih kar zane-marjajo. Pogledite, zadnjič, ko je padel sneg, je bila električna napeljava v okvari in tako smo bili kar dva dni brez električnega toka. Pa še sami si ne moremo pomagati! Takšne stvari bi pa že lahko prej popravili saj smo navsezadnje še vedno

OBČINSKE DRUŽBENO POLITIČNE ORGANIZACIJE 72/73

ZKPO

Smo sredi največje aktivnosti kulturnih ustvarjalcev amaterjev, ki so v tej sezoni razširili svoj krog tudi na področja, ki so nekaj let mirovala, a so v tej sezoni prav mladostno zakipela.

Ce smo še spomladu ugotavljali, da se je v naši občini najbolj razmahnilo zborovsko petje, medtem ko druge zvrsti kulturnega življenja ali stagnirajo ali se le zlagoma pomikajo naprej, lahko ob koncu leta zapišemo, da tako burnega vzpona vseh zvrsti kulturnega udejstvovanja prav gotovo ni bilo že deset let.

Se aprila smo ob XI. občinski reviji gledaliških skupin ugotovili, da je bilo v občini le 8 premier amaterskih gledališčenikov iz šestih društev, sedaj pa se nam obeta v tej sezoni podvojen rezultat: 10 gledaliških skupin ima v načrtu 21 premier. Med temi gledališkimi skupinami najdemo po krajšem ali daljšem premoru gledališčenike z Iga, iz Podpeči, iz Škofljice, iz Notranjih gor, iz Polhovega Gradca. Tudi zasnova repertoarja v marsičem presegata to, kar smo doslej videli pri naših amaterjih, a tudi v celoti vzeto je repertoar obetaven. No, utegne se zgoditi, da se bo tu ali tam kaj zataknilo in ne bo moč uresničiti vseh načrtov, a že pogumni načrti vlivajo optimistične upe v malce pesimistično obarvane napovedi stabilizacijskega jutrišnjega dne.

Vzpon zborovskega petja je ta hip nezadržan. Ze so bili prvi letni koncerti, za marec je napovedano tretje občinsko srečanje pevskih zborov odraslih, ki ga že nestrno pričakujejo pevci in občinstvo, želja po organiziranem petju pa se širi: ustanavljajo pevski zbor na Viču, radi bi peli v Velikih Laščah in na Sentjoštu in še kje.

V ljudskih knjižnicah, ki sicer delujejo manj hrupno, a vztrajno in učinkovito, se je letos tudi nekaj premaknilo naprej: padli sta dve nezavzeti trdnjavi – Polhov Gradec in Velike Lašče. Knjižnici v teh krajih, ki že nekaj časa nista redno poslovali, sta spet začeli z delom. Morda bo v prihodnjem letu dosežen podoben uspeh, čeprav ne bo mednarodno leto knjige.

Naši otroci in mi ob novem letu

Vsi, otroci in odrasli, se veselimo novoletnih praznikov. Otroci bi radi veliko snega, da bi se sankali, smučali in breskrbno igrali na belem snegu. Želijo si lepo okrašeno novoletno jelko in že ugibajo, kaj jim bo prinesel dedek Mraz. Vzgojitelji v vrtcih in šolah jim bodo pripravili mnogo novoletnih radosti, starši pa se bodo potrudili, da bodo otroci v družini deležni čimvečjega družinskega veselja.

Ob novem letu se vsi radi spominjamo uspehov in težav, ki so nas premiljale v preteklosti, ter si želimo srečo za prihodnost. V tem trenutku pa je prav, da se starši in vsi občani vprašamo, ali smo dovolj storili za dobro počutje, vzgojo, varstvo in izobraževanje vseh naših otrok? Ali smo v družini storili vse tisto, kar od nas pričakujejo naši otroci? Morda bi v trenutkih prostega časa lahko dali otrokom več, kot jim pomenijo igrače in druge materialne dobrine?

Prav je, da se v tem času vprašamo, kako živijo naši otroci? Se mnogo je staršev, ki živijo s svojimi otroki v kletnih, majhnih, temnih, vlažnih stanovanjih. V teh prostorih ni otroških sob niti prostora za ležišča vseh otrok, morda še novoletne jelke ne bodo mogli okrasiti. Zaradi majhnih družinskih dohodkov bodo ostale novoletne želje mnogih otrok samo želje in grenki občutki in ostalo jim bo nerazumljivo vprašanje: zakaj mi starši tega ne kupijo? Se dedek Mraz jim bo ostal v slabem spominu, kajti nekaterim otrokom uresniči vse želje, ne glede na njihovo pridnost in uspehe, nekaterim otrokom pa prinese malo ali skoraj nič.

V družinah z večjim družinskim materialnim standardom bodo otroci dobili vse, morda še več kot potrebujejo.

Starši, ki najbolj poznamo potrebe otrok, njihovo srečo in žalost, bi lahko največ storili, da bi bili vsi otroci v naši družbi deležni vsaj približno enakih pogojev za vzgojo, varstvo in izobraževanje. V delavskih svetih, v občinskih skupščinah, v krajevnih skupnostih bi morali vplivati, da se v korist otrok včasih odredimo tudi večjemu osebnemu standardu. Saj so vsi otroci naša skupna skrb, sreča naših otrok je odvisna od skupne sreče vseh otrok.

Zato se odločneje zavzemamo za pospešeno stanovanjsko gradnjo, da bi otroci rasti v svetlih stanovanjih, za izgradnjo šol in otroških ustanov, kjer bodo vsi otroci deležni vsaj ene od oblik varstva in vzgoje, poskrbimo v krajih in naseljih za mrežo rekreacijskih centrov, v katerih bi otroci smotno preživeli svoj prosti čas.

Starši smo še posebej poklicani, da pri otrocih in v okolju prebujamo in privzgammo socialno kulturo v skrb za vse otroke. Ze otrokom moramo privzgjati čut solidarnosti, kar najlaže storimo starši z zgledom.

Praznujmo Novo leto v mislih na vse otroke in ustvarjajmo pogoje, da bodo vsi otroci vsak dan deležni naše skrbi in ljubezni.

ANGELCA ŽIBERNA

Za prihodnje leto je prvi občinski svet ZKPO predvidel razširitev dejavnosti tudi na likovno področje, skromno sicer, a z upanjem na večji razmah v prihodnje.

Ostal je najtežji problem: razširiti amaterizem na mestno področje. Tu bi marsikaj morali začeti povsem znova. V ta namen je občinski svet ZKPO navezal pristen, neposreden stik z mladinskim občinskim vodstvom, ker le v takem sodelovanju vidimo pot do uspeha. Resda se je nekaj premaknilo tudi na tem področju, ko je zažvela dvorana na Viču, v kateri nastopa zdaj sem ter tja Mestno gledališče ljubljansko in v kateri – tako upamo – bodo našli tudi gledališki amaterji primeren prostor in primerno občinstvo, vendar to še ni tisto, kar iščemo in predvsem to še ni vse. Morda bo tudi prihodnje leto prekratko, da bi dosegli bistven premik, kakor bi si ga že želeli in kakor bi se zanj še trudili.

Vsekakor pa po neni izjemem korak naprej izvedba kulturnega programa po izvenmestnih krajevnih skupnostih, za katerega sta dala pobudo kulturna skupnost Ljubljane in mestna ZKPO. S tem bo omogočeno tudi prebivalcem teh krajev neposredno kulturno doživljanje kot je na voljo prebivalcem mesta, hkrati pa bi v kraje, kjer nimajo lastne kulturne dejavnosti, vnesli nekaj življenja. No, morda ne bo moč uresničiti vsega programa kulturne akcije, kot je bil zamišljen, a tudi za to velja, da sta nekaj vredna že spoznanje, da je treba nekaj storiti in pogum, da se akcije lotevamo.

B. MAKOVEC

RK

V letošnjih številkah Naše komunne je bilo precej napisanega o delu občinskega odbora RKS Ljubljana Vič-Rudnik. Ob koncu leta naj še na kratko povzamemo letošnjo dejavnost in seznanimo naše občane s kratkim programom dela za prihodnje leto.

Delo občinskega odbora RKS Ljubljana Vič-Rudnik poteka po komisijah. V letošnjem letu so pokazale veliko prizadevnosti in delavnosti.

Vse delo Rdečega križa temelji na humanosti in prostovoljnosti naših aktivistov. Ti so v letošnjem letu opravili vrsto pomembnih in odgovornih nalog.

Komisija za elementarne nesreče in prvo pomoč se je aktivno vključila v program izobraževanja in tekmovanja na področju prve pomoči. Na osnovnih šolah je tečaj 20-urne PP opravilo 485 učencev, ki so se udeležili tudi občinskega, mestnega in republiškega tekmovanja. V mestnem in republiškem merilu so mladi člani RK osnovne šole Vrhovci zasedli drugo mesto. Ekipe odraslih sta izpopolnili svoje vrste in se udeležili mestnega tekmovanja v PP, kjer sta zasedli 5. in 6. mesto.

Krvodajalski plan smo kljub velikim težavam uspeli realizirati. Zahvala zato gre predvsem poštvovalnim organizatorjem in nekaterim vodstvom podjetij, ki z velikim razumevanjem pristopajo k tej humani in za našo družbo nadvse pomembni akciji. Ob tej priliki apeliramo na vsa podjetja, ki se zaradi kakršnihkoli vzrokov slabo ali sploh ne odzivajo klicu po krvodajalcih, da spremene svoj odnos do tega problema in uvidijo, kako pomembna je v današnjih razmerah ta akcija.

Tudi v letošnjem letu smo izvedli vrsto predavanj s tematiko svetovnega dneva zdravja. Naši predavatelji so se pohvalno izrazili tako o udeležbi kot o zanimanju, s katerim naši občani spremljajo in sodelujejo pri predavanjih.

Komisija za socialno dejavnost je bila letos izredno aktivna in beleži lepe uspehe. V sodelovanju z osnovnimi organizacijami RK je naredila popis starih nad 70 let, tako da bomo prihodnje leto sistematično začeli izvajati sosedsko pomoč. Ob priliki fluorografske akcije, ki je bila letos uspešno izvedena, je naša komisija tesno sodelovala s strokovno službo pri občinski skupščini Vič-Rudnik. Ravno tako kot prejšnja leta je tudi letos izvedla zbiralo akcijo rabljenih oblačil, nakar je vsa oblačila tudi iz drugih ljubljanskih občin sortirala za depoe mestnega in republiškega odbora RK.

Delovanje RK na osnovnih šolah uravnava in vodi komisija za mlade člane RK. V šolah se izvaja poseben program RK, ki je bil letos v celoti realiziran. Ob tej priložnosti naj še zahvalim ravnateljstvom in vsem mentorjem naših osnovnih šol, ki mnogo prostega časa žrtvujejo za širjenje idej in načel RK.

Komisija za propagando je v Našo komunno poslala precej člankov, s katerimi je skušala informirati naše občane o delu RK.

Zelo aktivno je delala tudi komisija za letovanje otrok. Iz lastnih sredstev in nekaj z delnim prispevkom staršev in delovnih organizacij smo poslali na letovanje 87 otrok. Naši otroci so letovali na Debelem rtiču, Vranskem in Pacugu.

V letošnjem letu je bila na novo ustanovljena komisija za srednješolsko in javensko mladino. Na petdnevni seminar na Vranskem, ki je bil namenjen poglabljanju in seznanjanju s programom RK smo poslali pet naših mladincev, ki v svojih šolah že aktivno delujejo.

Za uspešno finančno poslovanje skrbi finančna komisija, ki je v letošnjem letu svoje delo uspešno opravila in skrbela, da je finančno poslovanje potekalo v redu.

Iz poročila je razvidno, da je to le bežen pregled našega dela. Za uspešno realizacijo našega programa je značilno to, da tesno sodelujemo s skupščino občine Ljubljana Vič-Rudnik, s sveti pri skupščini, z vsemi družbenopolitičnimi organizacijami in strokovnimi službami, z RO RKS in MO RKS Ljubljana.

Največja zahvala pa gre aktivistom v osnovnih organizacijah RK, ker ti kot naša baza opravijo nešteto nalog, ki jih sam občinski odbor ne bi mogel izvesti.

V prihodnjem letu bomo izvajali začrtani program, ki se bistveno ne razlikoval od letošnjega. Prosimo vse občane, da nam pri izpolnjevanju tega programa po svojih močeh in zmožnostih pomagajo.

Občinski odbor rdečega križa Ljubljana Vič-Rudnik ob koncu delovnega leta čestita vsem našim občanom z željo, da bi bilo prihodnje leto še uspešno na vseh področjih našega sodelovanja.

BAUS JO

GZD

Še pred nekaj leti je bila tehnična opremljenost gasilskih društev na prejšnjem ročju občinske gasilske zveze še dokaj zastarela in pomanjkljiva. Z nabavo sodobne mehanizacije to je gasilskih tipiziranih vozil in modernih motorov tipa Rosenbauer pa se je požarna varnost močno okrepila. Naj navedemo samo nekaj s sredstvi, ki so jih zbrali občani, podjetja, ustanove in krajevne skupnosti ter s sredstvi dotacij Skupščine občine in mestnega gasilskega sklada Ljubljana samo v letih 1970–72 nabavljeno za gasilska društva občine Vič-Rudnik:

- 3 avtocestne 5.500 TAM s turbinko v vrednosti 600.000 din,
- 16 tipiziranih vozil „gasilec“ Novo mesto v vrednosti 848.000 din,
- 19 motornih brigal tipa Rosenbauer v vrednosti 646.000 din
- 5.500 m tlačnih cevi sintetičnih in konopljenih v vrednosti 165.000 din.

Uprava za narodno obrambo mesta Ljubljana je dodelila krajevnim skupnostim občine Vič-Rudnik za opremo gasilsko tehničnih ekip razno tehnično opremo in orodje v vrednosti 150.000 din.

Razen navedenih investicij za modernizacijo gasilstva pa so društva občine ma člani iz lastnih sredstev nabavili preko 200 novih gasilskih uniform, armatur in zaščitne opreme v skupni vrednosti ca. 200.000 din.

Torej je bilo v zadnjih treh letih nazaj za modernizacijo gasilstva in požarno zaščito vloženih v naši občini preko 300 milijonov starih dinarjev, pa niso vsi zneski, ki so jih vložila za požarno zaščito svojih obratov, podjetja, tovarne in ustanove po predpisih Zakona o požarni varnosti gasilstvu v SRS. Zares ogromen napredek pri utrjevanju požarne varnosti in zaščiti občanov pred elementarnimi nesrečami.

Na srečo v zadnjih letih na področju občine Vič-Rudnik ni bilo večjih katastrofalnih požarov ali drugih elementarnih nesreč. Požare, ki so nastali zaradi neupoštevanja preventivnih predpisov, neznanja, ali celo malomarnosti pa so gasilske enote v sodelovanju s Poklicno gasilsko brigado in industrijskimi gasilci uspele obvladati in že v kali udušiti, predno se je mogla po požar razbohotiti v velepožar. Požarov po streli pa je bilo le malo.

Občinska gasilska zveza je vlagala posebno skrb za strokovno izobraževanje operativnega članstva. Naj navedemo, da je samo v preteklem in letošnjem letu opravilo izpite za izprašena gasilca preko 400 mladih gasilcev. Izpopolnjevanje za gasilske podčastnike pa je opravilo 220 članov.

Ne smemo pa iti mimo tesnega sodelovanja gasilcev s krajevnimi skupnostmi pri strokovni vzgoji, ne da bi dali poudarka vzgoji občanov za splošno ljudski odpor. Nešteto je bilo sestankov in praktičnih vaj s pripadniki civilne zaščite z namenom, da jih naučimo tudi praktično upravljati s gasilskimi tehnično opremo in orodjem, ki ga posedujejo gasilska društva v posameznih krajevnih skupnostih. Če upoštevamo, da je na področju občine Vič-Rudnik 53 prostovoljnih gasilskih društev in 6 industrijskih enot s preko 2.000 operativnimi člani, je tudi v strokovnem izobraževanju gasilcev napredek občinska zveza znaten korak naprej.

V zadnjih letih je vse več gozdnih požarov. Glavni povzročitelji so izletniki in turisti. Tu bomo morali nameniti vse več pozornosti vzgoji občanov nov-turistov in izletnikov, istočasno pa tudi s strožimi preventivnimi ukrepi zaščititi pred požari naša gozdna bogastva. Gasilska društva v občinski siliški zvezi Vič-Rudnik dosegajo v zadnjih letih vse več uspehov pri utrjevanju požarne zaščite. Želijo pa, da se vključuje v gasilska društva čimveč mladine.

JERNEJ ČERTAN

ZPM

Občinska zveza prijateljev mladine se zaveda, da v danih razmerah lahko le deloma zadošča svoji družbeni funkciji. Večjo učinkovitost na tem področju bi zagotovila izdatnejša podpora krajevnih skupnosti osnovnim organizacijam, v katere bi se moralo vključiti več aktivnih in strokovno usposobljenih članov. Ko bi bila izpolnjena vsaj ta dva pogoja, bi se to odrazilo na mnogih področjih od varstva otrok, organizacije njihovega prostega časa, združevanja otrok v krajevnih organizacijah, do počitniške rekreacije.

Ljudje, ki delajo v organizacijah društev prijateljev mladine, dobe le red moralna priznanja in skoraj nikoli denarnih, vendar dandanes ni mogoče graditi zgolj na dobri volji aktivistov, čeprav bo ta tudi nadalje igrala najpomembnejšo vlogo.

Letošnje šolsko leto poteka v znamenju 30-letnice pionirske organizacije, o čemer bomo objavili izčrpejne podatke še posebej. Temu jubileju pridružuje še 20-letnica DPM, minila pa je že 10-letnica Kurirčkovega Dolgoročnejša in izredno pomembna pa je akcija za izgraditev otroške počitniškega rekreacijskega centra v Pacugu. K temu projektu je doslej pristopilo že 7 občin, tako da bo Pacug daleč prerasel svoj sedanji občinski okvir in bo postal eden največjih centrov te vrste na jugoslovanski morali obali.

FINANCIRANJE ŠE NEUREJENO

Odgoditev sprejetja zakona o financiranju pomeni, da bo telesna kultura do nadaljnjega še vedno odvisna od stihističnega zbiranja denarja, od „stricev“ (ki bodo poleg, seveda, še po svoje, največkrat nesamoupravno vplivali nanjo). Samo občinski delež v dosednji višini pomeni le životarjenje.

Ce smo poudarjali neposreden vpliv delavcev na odločanje v telesni kulturi, moramo to v enaki meri poudarjati za financiranje. Odpravljanje nepravilnosti v Ljubljani je v veliki meri odvisno od pristopa delavcev v delovnih kolektivih. Zainteresiranje delovnih kolektivov za skupne naložbe v objekte in kadre v občini je ena temeljnih nalog bodoče TKS. Ta naj tudi upravlja z vsemi sredstvi, ki so namenjena telesni kulturi občine in odloča o združevanju sredstev v mestu.

KRAJEVNE SKUPNOSTI IN TELESNA KULTURA

Krajevna skupnost je osnovna skupnost občanov, ki si samoupravno urejajo življenje. Telesna kultura pa je sklop dejavnosti občanov vseh starosti, ki so prvobitno vezane predvsem na bivalno okolje. Inicijative občanov glede telesnovzgojnih objektov, organizirane vadbe za različne interesne skupine morajo priti od tam. Tega smo se doslej premalo zavedali. V statutih lahko o nalogah KS na področju „kulturno prosvetne in telesnovzgojne“ dejavnosti beremo samo:

- sodelovati pri gradnji in vzdrževanju telesnovzgojnih in kulturno-prosvetnih objektov in naprav ter upravljati s tistimi objekti, ki so jim dani v upravljanje;
- skrbijo za ohranitev prirodnih znamenitosti in lepote ter zgodovinskih posebnosti.

Problem organiziranja izvenšolskega prostega časa otrok in mla-

dine jim tudi zato ostaja odprt. Pri mladinskih mentorjih – vzgojiteljih ne bo šlo. Tudi pobude za organiziranje športne rekreacije odraslih njihova skrb. Nasploh lahko tudi povežemo med telesnovzgojnimi organizacijami in KS redkokje govorimo o konkretnih rešitvah. Zelo racionalne in koristne rešitve lahko rodi povezava med bližnjimi KS pri reševanju telesnokulturnih vprašanj.

ZAKLJUČEK

Z vsemi temi mislimi in novimi odnosi nam bo lažje rešiti temeljne probleme telesne kulture, vzgoje športa v občini in v mestu. Naj še omenimo nekaj osnovnih vprašanj, ki jih bomo razpravljali v konkretnih rešitvah:

- izkoriščenost obstoječih objektov, dobra razporeditev in gradnja novih ter vzdrževanje telesnokulturnih objektov;
- zaposlitev poklicnih vzgojiteljev in trenerjev v osnovnih organizacijah, ki bodo delali ob pomoči večjega števila amaterskih kadrov, ki je osnova za množičnost;
- osnivanje stalnih mestnih predstavnic, ki bodo predstavljale telesnokulturno kakovost v mestu in v kraju;
- odpravitve negativne pojave „narski“ odnosi do športnikov, profesionalizacija, klubstvo, mercerstvo, težnje po monopolnem položaju v mestu, odločanje v krogih o temeljnih vprašanjih, ustvarjanje izjemnega položaja klubov ali posameznika na osnovi privilegiranega dostopa do finančnih sredstev, itd.);
- ureditev položaja vrhunskih športnika in poklica trenerja;
- rast kvalitete iz množičnosti v kvaliteto v mestno prakso;
- poudarek na vzgoji mladostnikov, ne pa hlastanje za praktičnim stizem;
- povezava šolske in izvensolske telesne vzgoje itd.

TOMAZ OGRIN

ZTK

72/73 — prelomnica v telesni kulturi

SVETLA PRIHODNOST?

Zakaj pa ne? Po vseh razpravah in prepričevanjih o njeni pomembni vlogi v našem življenju, po zastrašujočih podatkih o njenem stanju pri nas.

Dva pomembna dogodka v letu 1972 nam dajeta upanje. Enega lahko označimo kot posledico delovanja telesnokulturnih sil, drugega kot produkt širših, družbenih sil. To sta osnovanje dveh zakonov o telesni kulturi in pismo predsednika ZKJ Josipa Broza Tita in izvršnega biroja predsedstva ZKJ ter delovni dogovor izvršnega odbora Zveze za telesno kulturo Slovenije kot njegov odmev. Morda sočasnost obeh dogodkov niti ni tako naključna...

Zakon o telesnokulturnih skupnostih daje organizacijam za telesno kulturo položaj „samoupravnih organizacij, katerih osnovna dejavnost je telesna vzgoja, šport ali športna rekreacija“. Zagotovljena je tudi družbena širina, saj se „v telesnokulturno skupnost samoupravno povezujejo organizacije za telesno kulturo in njihova združenja kot osnovni nosilci telesnokulturne dejavnosti ter organizacije združenega dela in njihova združenja, družbeno-politične skupnosti, samoupravne interesne skupnosti in druge institucije – zlasti s področja vzgoje in izobraževanja, otroškega, zdravstvenega in socialnega varstva, kulture in znanosti, družbeno-politične in druge zainteresirane organizacije.“ Javna razprava o zakonu je končana, po največjih vesteh naj bi ga slovenska skupščina sprejemala na prehodu v leto 1973.

Odgovor na vedno pereče „denarno“ vprašanje naj bi bil drugi zakon, „o sredstvih za financiranje telesnokulturne dejavnosti v SR Sloveniji“. Pri tem pa se je rahlo zataknilo. Kaže, da ga ne bodo sprejemali hkrati s prvim zakonom, ampak posebej, morda še v letu 1973. Zakon predvideva trdno osnovo za razvoj

telesne kulture, poseben odstotek (0,39 %) od osebnih dohodkov zaposlenih. Odstotek ni mišljen kot nova obremenitev, ampak bi šlo za prerazdelitev. Sredstva bi se zbirala po občinah, del (0,11 %), ki je še sporen, pa bi odvajali republiški TK skupnosti. V občini naj bi tako zbrali okoli 2,5 milijona dinarjev, nasproti sedanjim 0,68 milijona din, ObZTK, 0,10 milijona din občinskega strelskega odbora in 0,15 milijona din SD Svoboda.

Drugi dogodek je pismo. V telesni kulturi pomeni močno oporo v času, ko iščemo načine, da bi o vprašanih telesne kulture odločale osnovne organizacije, športniki, delavci. Pomeni obvezo, da se v razvoj telesne kulture vključita predvsem Zveza komunistov in SZDL. Odmevi so že tu. Naj omenimo delovni dogovor ZTK Slovenije, ki konkretno obvezuje vse telesnokulturne organizacije k ustvarjanju novih odnosov v telesni kulturi, označuje negativne pojave in nalaga skrb za njihovo odpravljanje telesnokulturnim organizacijam skupaj z ZK in SZDL (gl. Delo, 27. nov. 1972).

OBČINSKA TELESNOKULTURNA SKUPNOST

V občini skrbe za politiko v telesni kulturi poleg skupščine Svet za telesno vzgojo in Občinska zveza za telesno kulturo, ki razporeja denarna sredstva telesnovzgojnimi društvom in klubom, v skladu s splošno sprejetimi pravili. Posebej deluje še občinski strokovni odbor. Z nekaterimi problemi telesne kulture pa se v občinskem merilu ukvarjajo še Društvo prijateljev mladine, Zveza mladine, in skupščinske službe pri neposrednih intervencijah. Za šolsko TK pa skrbi temeljna izobraževalna skupnost.

V mestu so to Svet za telesno in tehnično vzgojo ter Mestna zveza za

telesno kulturo, ki skrbi za koordinacijo med občinskimi zvezami.

Iz omenjenih dokumentov lahko izpeljemo dve vodilni misli pri ustvarjanju boljših odnosov v telesni kulturi občine:

– v občini naj deluje samoupravna interesna skupnost kot edina, preko katere in v kateri naj se rešujejo vsi problemi in razvija telesna kultura v občini;

– treba je najti način, da dobe vsi osnovni nosilci telesne kulture (telesnovzgojne organizacije, šole, vzgojno varstveni zavodi, društvo prijateljev mladine, športniki) in druge družbeno-politične organizacije (posebno ZK, SZDL, Zveza sindikatov, Zveza mladine, krajevne skupnosti) ter delovne organizacije in delavci neposreden vpliv na oblikovanje in sprejemanje rešitev.

S takim organiziranjem lahko upamo, da

– bomo bolj poglobljeno, trajneje in bolj samoupravno in zato bolj racionalno, ceneje in pravilneje reševali probleme in telesno kulturo hitreje razvijali. To je posebno potrebno v času, ko ne moremo računati na takšna finančna sredstva, da bi telesno kulturo lahko sunkovito potegnili iz zaostalosti;

– bomo veliko bolj uspešno omejevali in odpravljali negativne pojave v športu ali na drugih področjih telesne kulture.

Občinska zveza je v smeri ustanavljanja že storila načelne korake, ki so v smislu povedanega. Povečala je iniciativno pri ustanavljanju telesnokulturne skupnosti občine obč. konf. SZDL. Predvidela je prenehanje delovanja ObZTK, ustanovljen je tudi že iniciativni odbor, ki naj pripravi vse potrebno za prehod na novo vsebino in obliko.

POLITIKA DOGOVARJANJA V MESTU

Ni naključje, da se v Ljubljani snuje pet telesnokulturnih skupnosti

APIS O BRANIMIRJU KOZINCU, ČLOVEKU, KI JE ŽIVEL ZA LJUBLJANICO IN VRNITEV NJENE NEKDANJE SLAVE

ŽIVLJENJE ZA REKO

Poznal sem to reko. Poznal njen mirni, skoraj nepremični tok, njeno pogojeno pot, večno obnovljajoče se zelenje ob njej, ki se je stapljalo z točno globino; poznal razpršeno črto ozorja, v katero so se pogrezale očvrstele ptice, vse osamljene topole, dvigajoče se visoko v nebo iznad ostega oboda grmičja, ki se pne po vlažnih bregovih in ustvarja ob reki, brz se ta izvije iz mesta; neprodiren zid, katerega ponekod prekinjajo izseke steze in majhni leseni pomoli, v mulj vklesane stopnice prekrte z notranjimi, ki jih zagrinja zelenje. V vodi razpadajo drevesna debla. Kjer se morje ob bregu za hip odgrne, se v daljavi pokaže grajski grič. Najbolj običajna panorama mesta izza premikajočih se bregov. Reka pa ostane ljub osamljenim čolnom, ki zaidejo včasih do izliva Iščice, pusta in nedolžna, kljub blestivki, ki se sledeč okornim čolnom trudi med vodnim stlinjem, da bi premamila ribe.

Se vedno prisluškujem njegovim besedam in sledim njegovemu pogledu. Sedel je v obnošenih trenirah v naslanjaču za težko pisalno mizo. Bil je ovit v domala počasi si je prižigal cigareto. Zdravnik mi je prepovedal kajenje. Tudi doma se je, ker kadim. Boje se zame. Za moje zdravje. Veste, doktor mi je naročil, naj počivam. Toda, rad bi končal še to knjigo. Potem se bom posvetil za nov prevod. Skoroda nimam časa za sprehod ob reki. Vabijo me na seje, na sestanke. Tudi pri Turističnem društvu. To zimo smo imeli predavaj. Potopisnih in takih o urejanju okolja. Imamo stalno ozonobliko. Pokazal mi je seznam predavaj in omenil, da je prevedel iz tujih jezikov okoli trideset knjig. Kaže mi posvetila, podpise in pisma pisateljev, romanske knjige in slike. Gledam ilustracije. Govori o družini in o prijateljih. Ako bi ga hotel orisati z eno črto, z nekaj besedami, bi se v prvem trenutku znašel v zadregi. Za trenutek bi me zmedla dolga in z delom bogata življenjska pot, izkušnje, ki so govorile iz besed ali nepomembnih pripomb, če bi prisluhnil načrtom, razmišljanjem, morda bi ga imel za hip za eno, pa vendar, to sploh ni bil, ker je vedno vedel, kje in kako mora peljati svoje načrte. Gledam portret na steni; Tratnikovo delo. Slikar ga je predstavil z neko odločnostjo na obrazu, z nepopustljivostjo, ki pa je prekrita z neko mehko črto, morda je ta mehko oba prišla najbolj do izraza, kadar je omenil svojo ženo, kadar je spregovoril o kakšnem drobnem trenutku, ki sta ga preživela skupaj, kot da ji je v vsakem trenutku znova valažala za skrb, ki mu jo posveča ter da se zaveda, da bi bilo njegovo življenje prikrajšano za marsikaj, ako je ne bi poznal. Lista po knjigi s posvečenostjo. Drobna knjižica z rdečim ovitkom in silhueta mladega dekleta. Izpodboko vdihne dim in v trenutku ga strese sunkovit kašelj. Morda res ne bi imel kaditi. Šele čez nekaj časa si opomore, za trenutek obsedi na divanu in se pomoli. Kot da se je zaslil v neki svoj svet ter da razmišlja o nečem, kar ne more nikomur. Se vedno je upal, da se bo izmaknil boleznim, prepričeval me, da mora samo nekaj časa počivati in da se mora izogniti delu, ki terja več odgovornosti. Zdi se mi, da ga ravno tako delo najbolj priteguje in da tako včasih išče opravila predvsem pred samim seboj. Govori o prijateljih, o tem, da je bil pri zdravniku in da bo moral počivati, pravi, da mora preveč skrb, da bo prihodnje leto vse dobro, da bo tedaj gotovo pripravil prireditve na Ljubljani. V hipu pozabi na bolezen. Tudi v tem letu o pripravil noč na Ljubljani, kres ob praznovanju rojstnega dne maršala. Pokaže skozi okno proti Prijateljevi ulici, kjer so ob koncu šolskega leta predli tekmovalci mladih risarjev na asfaltu, izlučji iz kupa publikacij na steni, o njegovem portretu, o slikah, ki vse na steni, in o podobah iz življenja, jih razgrinja pred menoj. Vse, kar pripoveduje, razmišlja, govori ali samo mimogrede omeni, vse je zajeto v neki širok tok, ki me spominja na rok reke. Neka jasna zarisana smer, vedno enake poteze in gibe, ki se ponavljajo, nepričljivo v nastopu, sigurnost, ki ne odbija, ampak jo obdaja domačnost, poštenost in volja do dela. Pritegovala me je njegova prepričljivost in to, s katero je gledal na probleme in rad sem ostajal pri njem; čeprav naju ločila razlika let, je bil vselej trdno zasidran v sedanjosti. Ni ga več. Skoda ga je bilo. Skoda, ponavljaj njegova žena, kot da se ne more sprijazniti z mislijo, da ga v resnici ni več. Pripoveduje o njegovih dneh, vendar tudi ona kmalu preide na njegovo delo, na misli, na prireditve, ki jih je pripravljaj. Pokaže mi zvezek s slikami, izrezke iz časopisov. Osmrtica. Branimir Kozinc. Rojen šestega februarja 1890 v Zagorju pri Pištajnu. Prevajalec. Društveni, kulturni in turistični delavec. Šolal se je na Ljubljani in bil izključen iz avstrijskih šol, ker je sodeloval pri organizaciji boja za odstranitev nemških napisov v Ljubljani. Nadaljeval je šolanje v

Pragi. Tam spozna mnoge znane kulturne delavce. Med drugo svetovno vojno v Gonarsu in Reniciju. Leta 1950 upokojen kot referent za strokovno šolstvo. Dolgoletni predsednik Turističnega in oledševalnega društva na Prulah. Zadnja leta življenja njegov častni predsednik. Umrli enajstega avgusta 1972.

Spoznal sem ga pred desetimi leti. Tedaj je že presegel sedemdeseto leto življenja in bi bil lahko povsem običajen upokojenec, ki bi se spokojno sprehajal po poteh ob Ljubljani, po parkih, ali zahajal k upokojencem, ki so balinali zgoraj na Špici, tam se razcepita Ljubljana in Gruberjev kanal in tam je najlepši razgled na reko, na lopo stare čolnarne, na Krim in Barje in na vrhov ter kostanjev dreved ob prulskem mostu. Vendar je gledal na ta del Ljubljane predvsem z očmi turističnega delavca, bil je zazrt v bogato izročilo sveta ob reki, v njegove legende, ljudi, običaje, in slutil z mislijo umetnika možnosti za obogatitev sedanosti. Spomnim se njegovih besed, ko hodim ob reki. Tovornu pristanišču. Pomol, kjer je pristajala Barjana. Okolje ob gostišču Livada. Okolje stare Ljubljane med Gradom in reko ter prekopom, na prelomu proti Špici, kjer se združuje atmosfera mesta in se razpne proti širini Barja, neizkoriščenega rekreacijskega področja Ljubljane. Tu, na Špici, tu bi moral stati hotel, je vztrajno ponavljaj, tu bi bilo pristanišče za čolne, ki bi vozili proti mestu in po reki navzgor do gostišča Livade in do izliva Malega grabna. Ob Malem grabnu se sekajo uličice, kjer so živeli ribiči in čolnarji, ljudje, ki so navezani na reko in kjer se zasledimo tradicije reke. Hkrati pa smo že sredi Barja in tu je mesto za ekskluzivno restavracijo v „kolščarskem stilu“, pripoveduje o podobnih lokalih po svetu, ki izhajajo iz drugačnih izročil, se pa vključujejo v okolje mesta. Zgrajba, oprema, jedila, čolni in širina Barja, majhna senzacija za tistega, ki mimogrede obišče mesto in ki le malo izve o njegovi preteklosti.

Mestni odbor Ljubljane je že pred stoletji razpisal nagrade za tekme čolnarjev: zmagovalec v borbi s kopji dobi tovor vipavca. Zmagovalec v tekmi s čolni dobi sukno. V prvi juljski nedelji, prav na dan, ko je povodni mož odpeljal spogledljivo Uršiko s plesa v Ljubljano, se vije po reki dolga vrsta čolnov. Pod vrbovimi vejami in hišami stare Ljubljane drse od Špice proti Tromostovju drevali v kožuhe oblečenih kolščarjev. Na leseni kolibi se suše kože ubite divjadi. Sledje godbeniki, oblečeni v narodne noše in slavni podkovani krap-simbol ribičev. Podkovane krapa spremljajo v čolnih ribiči, žabariji, ptičarji, pa lovci in uklenjeni ribji tat, ki ga stražijo policaji. Sprevedo zaključijo čolni, okrašeni s cvetjem-cvetlični korzo, kjer podele najlepše okrašenemu čolnu posebno nagrado. Praznični poletni dan zaključijo veselica, ki jo pripravijo ribiči.

Sediva v njegovi sobi, pred mizo založeno z revijami in knjigami. Poletje na reki. V kopalnišču nad prulskim mostom se gnetje kopalci. Sedim v hladu sobe in poslušam, kako mi po drobcih odgrinja nov svet, ki spi pod površino reke. Preteklo leto je bil star petinsedemdeset let. Pravi, da to leto ne bi mogel več organizirati prireditve, da je odgovornost, ki jo prevzame, prehudo breme, da bi moral dobiti nekoga, ki bi prevzel psihično in organizacijsko breme, govori o ljudeh, ki so mu pomagali, o opremi, o denarju. Skrbi ga za opremo, ki leži na nekem podstrešju. Skrbi ga za čolne, ki jih je vsako leto manj. Leseni pomol je načela Ljubljana, polagoma razpadajo stopnišča, ki vodijo k vodi, govori o okolju ob Gradaščici, pripoveduje, s kakšno težavo so uredili kolščarsko kočjo, ki so jo priključili sprevodu. Upa, da bo končno v naslednjem letu le kdo pripravil prireditve. „Tistih ur, ki sem jih porabil za pripravo prireditve, mi nihče ne plača. Toda poglavito je, da dobim denar za prireditve in da lahko organiziram sprevod čolnov po reki. Nihče ne bi s tem denarjem pripravil take prireditve. Ljudje me poznajo. Zato pridejo. Poznam jih. Da, radi imajo reko. Vsi ti ribiči in čolnarji in vrtnarji, ti pol kmetje pol rokodelci in delavci, vsi ti imajo radi reko. Veliko bolj kot lahko pokažejo z besedami. Kljub vsemu, da se hitro udarijo in da so včasih neprijazni ter me imajo za vsiljivca, ker jih hočem razgibati, kljub vsemu imajo radi reko. Zarejo se vase. Toda jaz znam. Vedno sem jih znal prepričati. In poznajo me. To je pomembno. Vsakemu se znam približati. Vsak ima svoje muhe, in če ne popustiš tedaj, ko je treba, tedaj ga ne bo več blizu. Če ne bi znal z njimi, bi potreboval desetkrat več denarja. Tako pa pridejo. Enostavno zato, ker imajo radi reko. Toda, če bi jim dal vedeti, da morajo priti, da to je njihova dolžnost, če bi samo migljal v tej smeri, potem vem, da ne bi bilo nikogar. Nihče drug jih ne pozna tako kot jaz. Da, z ljudmi je treba znati. Velikokrat so sprti med seboj. In tako, ne da bi hotel, če si prijazen z enim, tedaj se zameriš drugemu. Poznati moraš vsakega posebej. Poznati vse njegove muhe. Ribiči ne trpe čolnarjev,

V Naši komuni so se občasno pojavljali članki, ki so se vsak zase zavzemali za povečanje rekreativne in turistične funkcije Ljubljane. V novem letu namerava uredništvo ta prizadevanja strniti v trajno akcijo. Vabimo k sodelovanju, zapis o enem izmed najzaslužnejših na tem področju, Branimirju Kozincu, pa naj velja za spodbudo.

ker jim ti plaše ribe. Čolnarji se jeze na ribiče, ker jih ti ne puste pri miru. Vedeti moras, zakaj so se sprli med seboj, kdo je koga užalil in kdo je nasekal kakega mulca in je bil potem užaljen njegov oče, kdo je kaj rekel o njegovi hčerki ali babici. Toda radi se postavijo. Radi se postavijo drug pred drugim. Kot da je tako pomembno, kdo gre na čelu sprevoda. Turisti. Godbeniki. Ribiči. Čolnarji. Sportniki. Folklori. Vsak se spominja, kje je bil preteklo leto, vsak ima svojo pripombo, vsakega moraš znati potolažiti in najti pravi izgovor. Nihče ne spusti rad drugih naprej. Toda vedno se najde kdo, ki hodi pred nami. Toda nihče ni prikrajšan, ako najde svoje pravo mesto in pusti tudi drugim njihovo veljavo, ako jim vsak hip ne oponaša napak in spodsrljavev. Kadar pa je v resnici kaj narobe, tedaj pritisnejo skupaj kot klop. Če bi ga jaz polomil, če prireditve ne bi uspela, tedaj bi vsi planili po meni. Tedaj bi bili vsi prepriji v hipu pozabljeni. Nič. Tako naj bo, kot smo se dogovorili na seji. Čemu bi spreminjali potek prireditve. Bolje je, da to, kar smo se domenili, izvedemo najbolje. Vem, da bodo še zadnji trenutek skušali pretentati drug drugega, se malo ponorečevati, se izvit ali narediti nekaj po svoje, nato pa bodo v trenutku vzeli vse neskončno resno, kot da niso nikoli v življenju počeli drugega, ampak so se samo pripravljali na sprevod s čolni po reki. Pomembno je, da se pri sprevodu kaj ne zatakne. Spreved je srce reke, sprevod so njegovi ljudje. Za popoldanski turnir se jih je veliko prijavilo. Prišli bodo. Nagrade so lepe, nič hudega, ako se bo marsikdo okopal v reki. Za veselico pa tudi nikoli ni bilo potrebno delati posebne reklame. Tam je bilo mnogokrat še preveč živahno. Da. Godba, godba naj gre spredaj. In držati se moramo urnika. Zamuda publiko odbija. Tudi sodelujoči prično negodovati in potem opazijo marsikaj, kar jih drugače sploh ne bi motilo. Poskrbeti moram še čoln za turnir. In to v zadnjem hipu. Kakšna malomarnost. Starega je odnesla voda. Koliko smo se prericali zaradi tega čolna. Drugega imajo ribiči. Morda dobim še enega zgoraj ob reki. Drugega moram po čoln na jezero. Samo prevoz. Turnir nikakor ne sme odpasti. Samo še en čoln je ostal, ki je primeren za turnir, pravi čoln, kakršnega so uporabljali na reki že pred stoletji. Sam bom moral ponj. Brž, ko se sprevod premakne, moram po čoln. Tako je, ker sem se zanašal na druge. Tako pa ni nihče potegnil čolna iz vode. Morali bomo izdelati drug čoln, ki ga bomo uporabljali samo za turnir. Ribiči nam vedno mečejo naprej ta čoln. In kostumi. Skoraj bi me kap, ko sem se povzpnel na tisto podstrešje, kjer smo hranili opremo.

Vedno je imel neke pri roki peto številko „Yugoslav monthly magazine“, tiskano v Beogradu leta 1965. Obsežna reportaža je posvečena Ljubljani, posnetek na naslovni strani pa v živih, razkošnih barvah, prikazuje sodelujoče in številne gledalce pred Tromostovjem. Povorka na reki. Povorka, na katero je bil ostareli predsednik turističnega društva najbolj ponosen. In kadar je spregovoril o njej, je bilo v glasu čuti neko navezanost, skoro nežnost, ki je bila opazna samo še tedaj, kadar je govoril o svojih najbližjih. Zdelo se mi je, da je ta prireditve nekaj, v kar se je strnilo vse njegovo življenje in kar je toliko let z zavzetostjo pripravljaj. Govoril je še o ureditvi okolja, o lokalih, o ureditvi trgov in gostišč, o bolj praznični podobi mesta v poletnih dneh, skušal je svojo vizijo reke posredovati naprej. Imel je jasno začrtan pogled in vedel je, kaj je mogoče uresničiti. Zdelo se mi je, da bi jo imeli vsi radi, da bi pomenila vsem, kar je pomenila njemu. Samo, on je za to žrtvoval precejšen del svojega življenja. Ostal je spomin na prireditve in zdi se mi, da je marsikdo pogreša prav to, o čemer je razmišljaj. Z njim pa je polagoma ugašalo tudi življenje ob reki. — Ni ga več. Skoda ga je, je dejala njegova žena, ko sem se poslavljaj od njih. — Veste, tudi to ga je grizlo. Zaradi prireditve.

BORIS VIŠNOVEC

Zakaj je toliko dedkov Mrázov?

Nekje visoko na severu naše okrogle Zemlje je živila srečna, a veljavna družina. Imela je kopico rdečeličnih sinov, tiho, delovno, mehikajočo mater, preudarnega, modrega in dobrodušnega očeta. Preživljali so se z lovom na lose, tjuljenje in bele, prebele severne medvede. Lovili so tudi ribe. Dokler so bili sinovi majhni, je kar lovilo. Nato so, vsak dan malo, komaj opazno odrasli prvim copatam, prvim kožuščkom, prvim hlačam. Vsak dan so bolj pomagali očetu pri lovu in kar hitro jim je minevala šestmesečna noč in šestmesečni dan. Severni sij jim je razveseljeval srce, fantičem je materin nasmeh ožarjal dušo in očetova beseda pohvale jih je bori-

la. Sinovi so se široko in ponosno smejali, kadar se jim je posrečil posebno dober ulov. Kljub temu, da je bil dan podoben dnevu in noči, pa je postajal oče vse tišji in mati se je vse redkeje mehikajala. Njene oči so temnele od neke zakrivane bolečine. Sinovi so zaskrbeljeno spraševali po zdravju, po težavah, a ne oče, ne mati nista dala pravega odgovora.

„Nismo več tako srečni, kot smo bili nekoč,“ je rekel starejši sin najmlajšemu bratu. Ta je molčal in bistro gledal svoje brate.

„Nekaj je narobe v naši družini,“ je zaskrbelo srednjega brata. Potem se je oglasil drugorojenec: „Vse skupaj se vam le tako zdi. Nič ni narobe. Samo mi, sinovi, smo se zresnili.“

„Nimaš prav. Nekaj je močno narobe. To vidi vsak, ki ni slep in gluhih. Najbolje, da kar naravnost povprašamo očeta. Razložil nam bo,“ je svetoval predzadnji modrijan.

Rečeno storjeno. Oče jih je svetlo pogledal, premeril vsakega posebej s svojimi raziskujočimi očmi in odvrnil: „Zvečer se bomo pomenili,“ ter zavlil v gozd. Mati pa si je obrisala solze: „Vreme se bo sprevrglo. Dim zaganja najaj.“

Zbrali so se pri večerji. Niso kramljali kot običajno. Tudi pogledovali se niso. Vsak je buljil v svojo žlico in si želel, da bi večerja trajala, tisti nestrpni pa, da bi čimprej minila.

V srcih so začutili pravi mraz. Take tišine niso bili vajeni. Končno so povečerali. Oče je odložil žlico, si prižgal pipo in se naslonil na medvedjo kožo. Puhnil je enkrat, puhnil še enkrat in poklical mater: „Pridi, tudi ti moraš biti zraven!“ Mati je obrisala oči ob predpasnik, vzela v roke usnjene trakove, počepnila k očetu in se skrbno sklonila nad prepletanje travov. Bila je vsa utrujena in neobgljena, so videli sinovi. Strašno so jo imeli radi. Kar ji je bilo pri srcu, da imajo tako prikupno, majčkeno namo.

„No, takole je s tem, fantje. Midva z materjo ne bova vsak dan kramljaj. Starava se. Poskrbeti boste morali zase, bolj kot doslej.“ Potem je začel bezati v čedro čedra, ki da mu je ugasnila, mati pa se je z zobmi zagrizla v usnjene trakove.

Fantje so se spogledali. Saj, tak je običaj v teh krajih. Vedeli so, da bo nekoč prišlo do tega. Toda, saj je vendar še prehitro. Saj so utrujeni. Saj je komaj malo časa od takrat, ko jih je oče še ujeval na travu. Spogledali so se in so videli, da je vseh pet krepkih, velikih, zdravih in da sta starša drobna, nekako posušena in zdajle vsa okrušena. Zdajle bi bilo treba tolažiti očeta in mater.

Spogledali so se fantje; potem so pričeli kar drug čez drugega dokazovati, kako lahko oni sami prevzamejo delo v hiši in zunaj nje

in kako se tega veselijo in si želijo in kako bo to imenitno.

„Nič ne pomaga, fantje. Še bolj vam moram razložiti,“ je rekel oče. „Tisto v hiši že postoriva z materjo. Tudi zunaj hiše bom še lep čas kos vsakemu delu. Toda narava tu pri nas je skopa. Če bomo vsi lovili divjad v teh krajih, nam bo zmanjkalo hrane. Zato, da ohranimo rod na tem domu, zato ga morate zapustiti. Dobro bo za vas, da greste med ljudi,“ je že bolj sebi kot njim dokazoval oče. „Pa ne vsi!“ je kriknila mati in po licih sta ji spolzeli dve biserni kapljici. „Vsaj eden mora ostati z nama!“

„Seveda, mati, seveda,“ jo je miril oče. Fantom se je zazdelo, da je severni sij sovražno zablestel in da je polama noč zato še bolj črna. Čisto blizu je zalajal los in neke se je zateglo oglasil medved. Zdelo se jim je, da so slišali zakašljati mroža in prav gotovo so se pingvini spet pripravili...

Vstal je najmlajši. Vstal je najstarejši. Brez besed sta pričela pripravljati svojo culo za na pot. Najmlajši je bil strašno radoveden, kakšen je svet in si je že dolgo želel od doma. Najstarejši je bil moder in razumen. Tudi samozavesti mu ni manjkalo. Zaupal je vase in v svojo pridnost. Znašel se bo. Trije srednji fantje so obsedeli. Obsedeli in gledali neobgljeno zdaj drug drugega, zdaj očeta in mater, zdaj oba brata, ki sta se že odpravljala. Niso se mogli odločiti ne na to, ne na drugo stran.

„Kdo naj ostane?“ „Mati, odloči! Oče, ukaži!“ sta se oglasila ostala dva. „Vse imava enako rada,“ je sramežljivo priznal oče. „Najraje bi imela vse doma,“ je z zastrtim, nerodnim glasom povedala mati.

„Zrebatje!“ je skoro zlobno svetoval najmlajši. „Najbolj pravično bo,“ mu je pritrdil najstarejši.

Poiskali so tri mehke zajčje tačke. Bile so različno velike. „Kdor bo potegnil iz materinega krila najkrajšo, ta bo ostal z nama,“ je odločil oče. Po vrsti so odlagali tačke na medvedovo kožo očetovega ležišča. Pri materi in očetu je ostal srednji sin.

Oče je odbral najlepše kože, mati jih je izvezla in sešila hlače in kučme in kožuške in rokavice. V nekaj dneh so bili vsi pripravljeni na pot. Štirje belo oblečeni mladi možje so sedli v sani, ki jih je vlekla pasja vprega. Srednji brat jo je poganjal in brez besed so se oddaljevali od doma. V srcu jih je stiskalo domotožje po dimu, ki se je sukljal na kočo.

Vsi štirje so molčali. Potem, ko je zmanjkalo gozda in sani niso več mogle drseti po kristalnem snegu, je srednji brat zateglo ustavil vprego.

„Kaj boste pa zdaj?“ je vprašal za slovo svoje brate. „Nič drugega kot dedki Mrázi smo lahko. Kar dobro nas poglej, pa boš videl, kako zmaznjeno se držimo!“ je bil hudomušno zloben najmlajši brat. „Takihle žalostnih prav gotovo ne bodo nikjer veseli. Ampak, če bi se naučili pripovedovati lepe pravljice, bi nas bili veseli otroci in odrasli,“ je spet preobrnil misel v modrost najstarejši brat. Ostala dva sta prikimala in rekla:

„Veliko pravljic poznavam in še veliko se jih lahko naučiva. Lahko se preživljamo s pripovedovanjem pravljic,“ sta se razveselila.

Poslovili so se od srednjega brata, mu mahali, dokler ni izginil za ovinkom in si želeli, da bi lahko čimprej obiskali svoj dom visoko na severu.

Tako so prišli nekega zimskega večera, bil je zadnji dan v letu, v naše mesto kar štirje dedki Mrázi. Ljudje so jim radostno kimali, saj so bili sami napravljeni v puste obleke, za te mlade fante pa so ugotovili, da so prava pravcata zimska pravljica.

Za enega vem, da so ga takoj zaposlili na televiziji. Tam je predstavljal otrokom pravljico za lahko noč in še kakšno igrako. Drugega so prosili zdravniki, da je obiskal bolne otroke v bolnišnici, jih obdaril in povprašal po ljubem zdravju. Tretjega so zaposlili v gledališču in v njegovem spremstvu so plesale drobne deklice snežinke in skakljali zajčki dolgouhci in brundali medvedki sladkosnedki. Tisti, ki je obljubil, da bo obiskal otroke doma, je seveda marsikaj zamudil, saj je moral obiskati tudi vrte in šole in še peljati sprevod po mestu. Tako ga najbrž niste videli, ko je tiho prethito stopil k vaši postelji in vam pustil ob njej igrako, ki ste si jo najbolj želeli.

Tako vidite, tak je odgovor, zakaj je toliko dedkov Mrázov. Konec zime se odpravijo fantje dedki Mrázi spet domov na svoje snežne poljane mladosti. Ko se dobijo pri srednjem bratu, pripovedujejo njegovim sinovom, kaj vse so doživeli in kako je še vedno premalo dedkov Mrázov. Kajti otrok, ki bi bili radi obdarovani od dedka Mráza, se nikoli ne bo zmanjkalo. Zato, ker pa jih je še vedno premalo, zato vas letos morda dedek Mráz ni obiskal. Nič ne žalujte, prihodnje leto boste prav gotovo tudi vi na vrsti.

JOŽA ZAGORC

